

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de AAMBINDER

Bij de wisseling van het jaar [p.4]

Gereformeerde Gemeente Moerkapelle

29/12/2016
jaargang 95

nr **13**

Uit onvrede over de prediking verlaten verschillende personen uit Moerkapelle omstreeks 1841 de plaatselijke Nederlandse Hervormde Kerk. Voortaan komen zij in gezelschap bijeen om een preek te lezen. Rond 1850 laat W. de Graaff drie huizen aan het Kerkedijkje (thans Kerkstraat) bouwen, waarvan er twee worden ingericht als kerkgebouw. In de volksmond wordt

dit kerkgebouw wel het 'schapekerkje' genoemd. In 1910 wordt het 'schapekerkje' vervangen door nieuwbouw. In 1962 betreft de gemeente voor de derde keer een nieuw kerkgebouw. In de loop der jaren wordt het aantal zitplaatsen uitgebreid tot 1200. Sinds 2010 wordt de gemeente gediend door ds. W. Harinck. Het aantal leden en doopleden bedraagt 1360.

Oud- en Nieuwjaar

Er ligt weer een heel jaar achter ons. Een jaar met duizenden zonden en ongerechtigheden. Met een ontelbaar aantal wanbedrijven begaan tegenover God en onze naaste.

Zo gij, Heere, de ongerechtigheden gadeslaat, Heere, wie zal bestaan? Maar bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt.
Psalm 130:3 en 4

Maar ach, daar denken we liever niet aan, al die dingen willen we het liefst maar vergeten. En toch, het is niet klaar als de zonde en de boosheid eenmaal bedreven is. Er blijft iets over, namelijk de schuld, de schuld bij God. We leven voort als echte schuldenmakers.

Schuld toegenomen

Ook het afgelopen jaar is onze schuld weer ontzettend toegenomen. Maar wie gelooft dit? O, zeker, we belijden dit wel verstandelijk. We erkennen het krachtens opvoeding en belijdenis wel, en toch... we zien, we geloven het niet zoals het werkelijk is. We kunnen en durven soms op anderen nog neer te zien en denken het er beter dan anderen te hebben afgebracht. Maar wie ziet echt hoe het in waarheid is? O, daartoe is zo onmisbaar het ontdekkend licht van de Heilige Geest.

wijlen
ds. A.F. Honkoop

God Zelf moet ons doen zien hoe het is. Maar dan wordt het ook verschrikkelijk. Dan kunnen we uitwendig ons van anderen misschien nog wat onderscheiden hebben, maar nu gaan we zien wat onze weg is voor God. O, als God ons zó het afgelopen jaar eens ging voorhouden, schrik zou ons aangrijpen. Ja, we zouden 't uitroepen: 'Wee, mijner dat ik zo gezondigd heb'.

Van de morgen tot de avond

Dan was er op onze weg niet een enkele zonde, dan waren er niet meerdere zonden, maar dan was ons leven enkel zonde en niet anders dan ongerechtigheid. Zonden van dag tot dag, van de morgen tot de avond. Zonden bedreven tegen een heilig en rechtvaardig God. En, o, die zonden zijn niet goed te maken. Met tranen en gebeden kunnen we onze zonden niet uitwissen voor Gods heilig aangezicht. De toorn en vloek des hemels zijn we onderworpen. En daarbij is 't niet alleen dít kwaad dat roept om straf. Niet alleen de zonden van dít ene jaar. Neen, ons gehele leven is een opeenhoping en aaneenschakeling van zonde en schuld. Ja, daarbij zijn we in ongerechtigheden geboren. Het is niet alleen de dadelijke zonde, maar ook de erfschuld die ons voor God verdoemelijk maakt. O, dit ziende zullen we het gaan uitroepen: 'Zo gij Heere, de ongerechtigheden gadeslaat, Heere, wie zal bestaan?'

Vergeving om Zijntwil

Neen, als God doet naar de zonde en ons vergeldt naar onze ongerechtigheden, dan is het voor eeuwig kwijt. Maar nu voegt de dichter er aan toe: 'Maar bij U is vergeving'. O, voor schuldigen is er nog ontkoming, is er vergiffenis. Neen, niet bij mensen, maar bij God, God Die Zich ontfermen wil over schuldverslagen zondaren. O, dit geldt aan 't eind en 't begin van een jaar: 'Bij U is vergeving'. Bij God Die de zonden wil uitdelgen om Zijntwil. Wat zou het een voorrecht zijn daartoe God nodig te hebben. Ja, met de wetenschap dat bij

In dit nummer

4 Bij de wisseling van het jaar

7 Kinderdoop of volwassendoop [4]

24 Wraak of gebed?

- 2** Oud- en Nieuwjaar
- 3** Noach [51]
- 5** Goddelijk onderzoek
- 6** 'Gods werk gaat door, daar mag je nooit een vraagteken achter zetten'
- 8** "Troost door genade"
- 9** Even met jou praten over vuurwerk
- 10** Kerkje aan de dijk
- 11** Kerkelijk jaaroverzicht 2016
- 16** Het hoofdwerk van vader Brakel
- 17** Boekennieuws
- 18** Kerknieuws
- 18** Berichten
- 19** Kerkdiensten

Noach [51]

de Heere vergeving is kunnen we ook het nieuwe jaar weer beginnen.

We kunnen een nieuw jaar beginnen met allerlei goede voornemens. Met de hoop het er nu eens goed af te brengen. Met het voornemen eens veel te doen voor God en Zijn dienst, enzovoorts. Maar dit alles zal op niets uitlopen. Uit ons geen vrucht meer in der eeuwigheid.

Ook het komende jaar zullen we in gedachten, woorden en werken onszelf niet verloochenen en openbaar brengen een trouweloos geslacht te zijn. Ja, zal de zonde ons in alles weer aankleven en zullen we niets anders kunnen dan het altijd maar weer verderven.

Maar nu voegt de dichter er aan toe: 'Maar bij U is vergeving.' O, voor schuldigen is er nog ontkoming, is er vergiffenis. Neen, niet bij mensen, maar bij God, God Die Zich ontfermen wil over schuldverslagen zondaren.

Troost en bemoediging

Ook Gods volk kan, al zouden ze wel anders willen, niet anders dan de Heere arbeid maken met hun zonden en Hem vermoeien met hun ongerechtigheden. En ach, dan zou de moed ons geheel ontvallen. Dan zouden we niet verder meer durven en kunnen.

Maar wat mag het dan tot troost en bemoediging zijn dat bij de Heere vergeving is. Bij de Heere is die geopende fontein tegen de zonde en tegen de ongerechtigheid. Bij de Heere Die zegt: 'Grimmigheid is bij Mij niet.'

O, volk, met deze God kunnen we verder, kunnen we het nieuwe jaar in. Met deze God kunnen we 't wagen, ons verlatende op Hem, op Zijn eeuwige liefde, op Zijn goddelijke trouw, op Zijn barmhartigheden en grondeloze ontfermingen.

O, was er géén vergeving, we konden, we durfden, we wilden niet meer verder maar..., bij God is vergeving. En met die wetenschap kunnen we blijmoedig voorwaarts trekken.

'Door het geloof heeft Noach, door Goddelijke aanspraak vermaand zijnde, aangaande de dingen, die nog niet gezien werden, en bevreesd geworden zijnde, de ark toebereid tot behoudenis van zijn huisgezin; door welke ark hij de wereld heeft veroordeeld en is geworden een erfgenaam der rechtvaardigheid, die naar het geloof is.'

Hebreeën 11:7

Roept het uit, te midden van de oordelen, opdat de Heere geheiligd worde. Bevrijdt uw zielen van de goddelozen, hetzij ze horen of niet horen. Wij zwijgen teveel. Waarom toch? Omdat wij te zeer missen de oefening van het geloof. Want wij gevoelen het wel, om tegen de wereld te getuigen is meer nodig dan de ervaring van jaren geleden. Het ingeplante geloof moet geoefend worden. En aan die oefening hapert het zo menigmaal. Vandaar de donkerheid, die onze ziel bedekken kan en de onvrijmoedigheid, die ons bezet.

God make ons vrij. De vrucht zou niet uitblijven. 'Noach is geworden een erfgenaam der rechtvaardigheid, die naar het geloof is.' Beter erfenis is er niet, dan de rechtvaardigheid, die naar het geloof is. Dat is dus geen rechtvaardigheid naar de werken der wet. Wet en genade sluiten elkander uit. Uit de werken der wet zal geen vlees gerechtvaardigd worden voor God. De rechtvaardiging des zondaars is uit het geloof, om de verdiensten van Christus. Noach nu werd erfgenaam van deze rechtvaardigheid. Zij kwam hem toe uit de dood en de opstanding van Christus, Die is 'overgeleverd om onze zonden', zegt Paulus, 'en opgewekt tot onze rechtvaardigmaking'.

Reeds lang was die gerechtigheid des geloofs aan Noach geworden, maar als de apostel hier leert dat hij ze erfde toen hij de ark had toebereid, dan wijst de Heilige Geest er op dat Noach door deze daad des geloofs van die gerechtigheid is verzekerd geworden. De bijzondere kracht des geloofs deed Noach zó doorbreken dat hij Gods recht zich niet alleen onderwierp, maar uit het vonnis des doods het leven en de verlossing verwachtte en omhelsde; ja ervan verzekerd werd.

Die erfenis moge ons deel worden, gelijk dat volk ertoe verwaardigd wordt dat in Gods recht eigen leven en behoud verliest, om het in Christus te vinden. De vrucht in geloofsoefening sterke en bevestig ons gedurig en doe ons vruchten dragen in de losmaking van de wereld tot roem van Gods genade. Wij zouden de wereld kunnen prijsgeven, waaraan nu ons hart zo menigmaal hangt.

O, sta Gods volk tegenover de wereld in de rijkdom der hoop op de zaligheid, die is weggelegd, en verwekke degene die de Heere vreest, hen tot jaloersheid, die niets kennen dan het zwijnendraf der wereldgeneugten. God kome aan Zijn eer, door Zijn werk in ons en door de oefening van het waar geloof, dat omhelst en ontwijfelbaar acht wat God gezegd heeft, ook al wordt het niet gezien.

Wake onze ziel op uit de slaap. Schudde Sion zich uit het stof, om in de sierlijke klederen van het rechtvaardigend geloof, als erfgenamen Gods te wandelen, Zijn driemaal heilige Naam ter eer.

ds. G.H. Kersten
Uit: "Meer dan overwinnaars"

(slot)

Bij de wisseling van het jaar

De bekende Engelse Bijbelverklaarder Matthew Henry (1662-1714) schreef veel van zijn overdenkingen 's avonds op in zijn dagboek. Dat deed hij ook rond de wisseling van het jaar. Hier enkele van zijn gedachten bij oudjaarsdag en bij nieuwjaarsdag.

Matthew Henry

Oudjaarsdag 1701

'Klagen moet ik over mijn verdorvenheid; het smart mij zo traag te zijn in het goede te doen. Wat het eerste betreft, ben ik als een rokende vlaswiek en ten opzichte van het andere als een gekrookt riet. Voortdurend vol met ijdele gedachten! Veel van mijn stille gebeden zijn zondig, krachteloos, doordat ik verstrooid ben en zonder indrukken. Het vleselijke en alles wat het vlees aangaat, neemt mijn ziel in tot verdoving van de geest en tot het nalaten van de dingen die des geestes zijn.

Een groot deel van de tijd heb ik verwaarloosd, niet op de juiste wijze waargenomen, want anders zou ik meer gevorderd zijn met mijn verklaring van de evangelist Johannes. De zonde omringt mij zo gemakkelijk! Het goede dat ik wil, doe ik niet! Ook betreur ik mijn tekortkomingen en gebreken in mijn ambtelijk werk. Mijn gebeden zijn zo koud en ongevoelig, ik spreek niet duidelijk genoeg over de Goddelijke zaken en ik neem ze ook niet ter harte. Ach, hoe groot is mijn nalatigheid in heilige zaken!

Ik zie zo weinig zegen op mijn prediking. Droefheid, ja, grote droefheid bezet mij als ik zie op de zonden van enkele jongeren die ik heb onderwezen en waar ik geen moeite voor heb gespaard. Ach Heere, zeg mij waarom Gij met mij twist!

Nieuwjaarsdag 1702

'In Uw handen, o Heere, beveel ik mijn geest om steeds geleid, gereinigd, geheiligd en bekwaam gemaakt te worden tot Uw dienst. Mijn lichaam bied ik U aan als een levende, heilige en U aangename offerande, hetgeen mijn redelijke godsdienst is. Mijn leraarsambt wijd ik aan Uw eer. Wat het uit zal werken, geef ik over aan Uw wil. Al mijn wereldse goederen leg ik aan Uw voeten neer. Handel daarmee, Heere, naar Uw welbehagen. Zelfs mijn leven behoort U toe, o God van mijn leven. Mijn tijden zijn in Uw hand. Wat ook dit jaar met zich mee zal brengen, laat de Goddelijke genade mij bekwaam maken om mij onder Gods wil te buigen, dan kan niets mij schaden.

Indien God maar mijn Leidsman wil zijn op de weg die ik moet betreden gedurende de overige dagen van mijn vreemdelingschap in de wereld, waarin ik slechts een vreemdeling ben; indien Hij mij brood wil geven om te eten, kleding om aan te trekken, een hart om Hem te beminnen, te dienen en voor Hem te leven en ik altoos ten laatste in het Huis van mijn hemelse Vader in vrede mag aankomen, dan, ja dan zal de Heere God mijn Heere en mijn God zijn voor altijd en eeuwig. Amen, Halleluja!

Nieuwjaarsgebed

*O, Heere, leer ons volgen op de wegen,
waarop U naar Uw vrijmacht gaat.
Maak Zelf ons door Uw Woord en Geest genegen
en leid ons naar Uw altoos wijze raad.*

*Geef kracht, al zijn d' omstandigheden tegen
om U te volgen, ondanks spot en smaad
Wil tot Uw liefdedienst ons hart bewegen
en leer ons haten wat U tegenstaat.*

*Geef ons in 't nieuwe jaar Uw rijke zegen
die enkel uit genade wordt verkregen
en die alleen maar in Uw gunst bestaat.*

*Wanneer we waarlijk om U zijn verlegen,
zult U, al is de nood soms hoog gestegen
tóch tonen dat U nooit Uw volk verlaat!*

Christien de Priester

Goddelijk onderzoek

'...wat heb ik gedaan?'

Jeremia 8:6

De Heilige Geest roept u op tot dit onderzoek, tot deze vraag en het mag u er niet alleen toe dwingen, maar u er gewillig toe maken. Ik ben beschaamd, ja ook schaamrood om mijn ogen tot U op te heffen.

ds. I. Kievit
(1887-1954)

Wat heb ik gedaan? Alleenlijk ken uw overtredingen dat gij tegen de Heere uw God gezondigd hebt. Kom dan, en laat ons tezamen richten, spreekt de Heere, al waren uw zonden rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol. Gezondigd tegen al Gods geboden en dat in zulk een tijd! Maken wij daar iets mee goed? Neen, maar indien iemand zijn ongerechtigheid bekent en laat, die zal barmhartigheid verkrijgen. Want bij de Heere zijn ontfermingen, en Zijn goedertierenheid duurt in der eeuwigheid.

Het heeft de Heere behaagd Zijn Zoon te zenden in deze arme wereld. Opdat een iegelijk die in Hem gelooft, het eeuwige leven zou hebben.

Bekeert u en gelooft het Evangelie. Wellicht bent u een gepleisterd graf met bloemen van oude beginselen bestrooid, maar van binnen vol dorre doodsbeenderen. 'Wat heb ik gedaan?' Het is niet alleen dit kwaad dat roept om straf, maar ik ben in zonde geboren en in ongerechtigheid heeft mij mijn moeder ontvangen. 'Wat heb ik gedaan?' Dan gaat de moordenaar zich aangeven bij God en verschijnt hij bevende voor Zijn aangezicht, om belijdenis te doen van zijn overtredingen. Dan zegt hij niet: Ik gevoel mij niet schuldig. Dan werpt hij het niet op een algemeen akkoord! Neen, dan komt ons leven onder het zoeklicht van God.

Ja, wij willen van des Heeren Geest worden doorzocht en onderwezen in de weg die wij hebben te gaan. 'Toen kende Manasse dat de Heere God is'

'Wat heb ik gedaan?' Kom, zeg dat nu eens wat u, ú persoonlijk hebt gedaan. Moet u dan zeggen: aan mij is een oordeel des doods! Belijdt u dat? Dit is alleen echt wanneer u uw zonden niet alleen belijdt, maar ook haat en laat. Want ach, aan dode zondebelijdenis is er nog geen gebrek onder ons, maar wee, als u oproept tot bekering, dan komt de haat en valse vroomheid voor de dag. Helaas, daarin worden de mensen zelfs door leidende figuren onderwezen en de oprechte wordt veracht.

'Wat heb ik gedaan?' Heeft u een ander antwoord? Ik heb niets gedaan om mijzelf te redden, want dat deed Hij, Die is de Heere onze gerechtigheid. Mijn zonde reikte van de aarde tot de hemel. Ik heb niets gedaan om gerechtigheid te verwerven, maar dat heeft Hij

gedaan, Die kon uitroepen aan het kruis: 'Het is volbracht'

Mij, de voornaamste der zondaren is barmhartigheid geschied. 'Wat heb ik gedaan?' Wie was ik voor mijn naaste, wie was ik als lid van de kerk? Wie was ik, wat heb ik gedaan in de organisatie waartoe ik behoorde, in de politieke partij, enzovoort.

'Wat heb ik gedaan?' God stelt die vraag niet om een deugdenlijst te zien uithangen, maar om de belijdenis van een zondenreeks te horen, om de zonde af te zweren en verzoening te zoeken bij Hem, in de Middelaar.

'Wat heb ik gedaan?' Nooit meer kan ik het goedmaken; geschied is geschied. Maar, o wonder van ontferming. Hij heeft het goedge maakt en Hij maakt het goed. Ook naar de Middelaar heeft de Heere gehoord. Ik ben beschaamd, telkens weer, maar Hij treedt in met Zijn verdiensten. Zo word ik steeds nauwer aan Hem verbonden. Ik ben onvruchtbaar, maar mag aldoor leren: uw vrucht is uit Mij gevonden.

'Wat hebt gij gedaan?' In uw gezin, voor uw kinderen, voor uw personeel? Op duizend vragen kunt u niet één antwoorden. Ik ben beschaamd, ja ook schaamrood, en durf mijn aangezicht niet tot U op te heffen, maar... Gij vergaf de ongerechtigheid van mijn overtredingen. Mag zó uw antwoord zijn op deze vraag des Heeren? Heere, wat Gij hebt gedaan, daarop alleen kan ik rusten. Maar dit gaat gepaard met de oprechte begeerte om de Heere te dienen in vreze, te bedenken de dingen die boven zijn.

Gods kinderen gaan eenzaam hun weg, onbegrepen, maar, zo zegt God: 'Die in de Schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten in de schaduw des Altmachtigen.'

Daarom, gij onbegrepenen, die niet kunt meedoen met het ijdel geroep, wees getroost, geef uw zaak in de hand des Heeren.

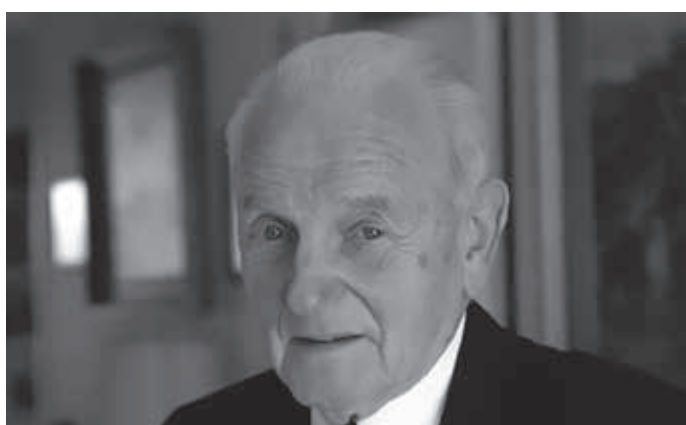
Ja, laten allen die in oprechtheid de Heere vrezen, komen in dit berouw wat God al Zijn kinderen leert kennen over de zonde van land en volk, over de zonde juist van ons en onder ons.

Kom, keer met mij in tot eigen bestaan en onderzoek uzelf nauw, ja zeer nauw.

‘Gods werk gaat door, daar mag je nooit een vraagteken achter zetten’

L. Vogelaar,
Scherpenzeel

Ds. J. Mijnders is dit jaar 95 geworden. En hij was - dat is in onze gemeenten niet eerder gebeurd- 25 jaar emeritus predikant. ‘Ik ben langer emeritus dan dat ik in actieve dienst ben geweest’.

Actief is de oude pastor overigens nog steeds. ‘Ik mag me nog met lust in het Woord verdiepen. Elke week probeer ik van een oude schets een nieuwe te maken, met een grotere letter. Er komen ook nog heel wat mensen bij me op bezoek. Niet dat ik zo’n adviesbureau ben, maar uit de praktijk van het leven mag ik weleens wat naar voren brengen. Maar altijd geldt: wat heb je dat je niet hebt ontvangen?’

Ds. Mijnders woont in Barendrecht, tweewonder- een-kap met zijn zoon en schoondochter. ‘Een halve dag in de week heb ik een goede hulp, verder doe ik nog vrijwel alles zelf. Dat deed ik ook al toen mijn vrouw nog leefde, want de laatste jaren kon ze vrijwel niets meer doen.’

Ds. L. Rijksen

Als de predikant op zijn praatstoel zit, zijn er weinig vragen nodig om de stroom herinneringen te doen vloeien. Zoals over de Theologische School, waar hij les kreeg van ds. L. Rijksen. ‘Dominee, hoe vaak mag je over dezelfde tekst preken’, vroeg mijn

medestudent. ‘Tot de smaak eraf is’, zei hij. Ik vroeg: ‘En als de smaak er niet afgaat?’ ‘Gewoon doorgaan’, antwoordde hij. Eerder dan sommige anderen zag ds. Rijksen dat het verval in de gemeenten steeds meer toenam. Dat maakte hem de laatste jaren van zijn leven soms heel bedrukt. Dat uitte hij eens toen ik alleen les van hem kreeg. Ik stond op en zei vol vuur: ‘Dominee, zou Gods Woord falen: Zie, ik ben met ulieden al de dagen tot aan de voleinding der wereld?’ Toen zei hij: ‘Je hebt gelijk’. Dat vergeet ik nooit meer.’

Breng hem tot Mij

Ds. Mijnders is inmiddels 63 jaar ambtsdrager; dat is tweederde van zijn leven: diaken en ouderling in Den Haag, ouderling in Utrecht, predikant in Rijssen-Zuid, Ridderkerk en Veenendaal. Na zijn emeritaat in 1991 verhuisde hij naar Barendrecht. Elke zondagmorgen preekt hij in de omgeving. ‘Het is meer dan 48 jaar geleden dat ik voor het eerst mocht voorgaan. Je gaat er steeds meer tegenop zien. En toch mag ik zeggen dat ik hetgeen waar ik het meest

tegenop zie, nog het liefst doe. De schuur van die meerdere Jozef gaat gelukkig nog weleens open, wanneer Hij Zichzelf bekendmaakt.

Onlangs preekte ik over de maanzieke knaap, en toen gingen de woorden leven: ‘Breng hem tot Mij’. Ik zei tegen de kerkenraad: ‘Broeders, dat is in het bijzonder onze taak wanneer je een geval ontmoet waarmee je geen raad weet: Breng hem tot Mij’.

Moed

Ds. Mijnders wees dit interview eerst van de hand, lag erover wakker en stemde er toen toch mee in. ‘Ik ben zo bang dat mijn naam te veel naar voren komt. Het gaat om Gods eer, omdat Zijn lankmoedigheid zo groot is. Anderzijds heeft de Heere betoond dat het geen zaak is van deze oude emeritus, maar, zoals de dichter zegt: Het gaat Uw trouw en waarheid aan. Nee, over mijn Koning heb ik niet te klagen.

Tot mijn 21^e jaar heb ik helaas alles vergooid. In september 1942 was het echter: Tot hiertoe en niet verder. Ik zeg weleens tegen de jeugd: ‘Als God deze man bekeerd heeft, kan het voor jullie zeker’. Dat is nu 74 jaar geleden, en als ik de balans opmaak, zeg ik: De Heere is al die jaren goed geweest voor deze doorbrenger. Ze vragen weleens: ‘Heeft u er nog weleens moed op dat er een goede toekomst wacht?’ Dan zeg ik: ‘Als ik daar geen moed op had, zou ik van ellende sterven’. Maar het gaat wel in de weg van de onmogelijkheid’.

In de achterliggende jaren verschenen verschillende preken- en meditatiebundels van ds. Mijnders, onder meer over het Hooglied, Job, Jozef en Ruth. ‘Ik heb het schrijven met veel lust en liefde mogen doen. Ik zeg weleens tegen m’n kinderen: ‘Als je me niet kunt vinden, zoek je me maar op m’n studeerkamer’. Tot mijn verwondering mag ik soms horen dat de Heere het geschrevene heeft willen gebruiken. Gods werk gaat door; daar mag je nooit een vraagteken achter zetten.’

Kinderdoop of volwassendoop [4]

Calvin: tweeërlei kinderen

ds. G. Clements,
Gouda

Hoe komt het nu dat bij zo'n rijke Bijbelse verbonds- en doopleer er toch altijd weer jonge mensen zijn die zich laten overdopen?

Men heeft wel gewezen op de gezagscrisis in de samenleving. Ambtsdragers hebben de zeggingskracht niet meer van vijftig jaar geleden. Goddelijke inzettingen worden naar eigen goeddunken terzijde geschoven. Ook heeft men de oorzaak gezocht in het individualisme. Jongeren vragen zich af: Waarom ben ik eigenlijk gedoopt? Dat had ik zelf willen uitmaken.

Dit alles moge waar zijn, toch moeten we een spade dieper komen, en ook onszelf onder de loep nemen. Waarom weet de kerk van de Reformatie haar jonge mensen niet te binden en maken zij deze overstap? Missen zij iets wat zij elders wel lijken te vinden? Wat scheelt eraan? Het oude doopformulier waarschuwde al voor 'gewoonte of bijgelovigheid'. Laten we deze beide waarschuwingen eens overwegen.

Gewoonte

Met 'gewoonte' wordt bedoeld dat we dopen uit sleur, of omdat het nu eenmaal zo hoort. Deze veruitwendiging van de doop is een ernstige zaak. We vinden een aangrijpende parallel met de uitholling van de besnijdenis onder Israël. Paulus stelt in 1 Korinthe 10 Israël als waarschuwend voorbeeld voor ogen. Ze waren allen in Mozes in de wolk gedoopt, maar 'zij zijn in de woestijn ternedergeslagen' (1 Kor. 10:5).

Wanneer de praktijk van de godzaligheid bij de opvoeders gaat wijken, komt er ook een oppervlakkigheid in het denken van kinderen als het gaat over hun verstaan van de doop. Dan ontstaat er in de tent van Abraham een leegte. Dan weten de kinderen niet meer van de vreze des HEEREN en van de goede reuk van Christus. Dan wordt de betekenis van de doop onzichtbaar, namelijk van het met Christus begraven worden en opstaan in een nieuw godzalig leven.

Als er dan jonge mensen zijn die op grond daarvan zich opnieuw laten dopen, is dat een zware zonde (Westminster § 27,5), maar wij mogen ook onszelf wel ootmoedig afvragen waarom het zo ver gekomen is. 'Laat ons onze wegen onderzoeken en doorzoeken, en laat ons wederkeren tot den HEERE' (Klaagl. 3:40).

Bijgelovigheid

Er kan nog een andere 'leegte' ontstaan, waarom jonge mensen tot overdoop overgaan. Ik geef dat een plaats onder het kopje 'bijgelovigheid', en bedoel daarmee de overschatting van de doop. Het doopformulier dacht daarbij ongetwijfeld aan de roomsen die aan het doopwater grote kracht toekenden. Dit was een sacramentele overschatting. Mijn zorg gaat vooral uit naar een theolo-

gische overschatting bij de 'nazaten van de Reformatie', zoals K. Schilder († 1952), J. Woelderink († 1956) en anderen die hun spoor volgden. Zij zien nauwelijks meer onderscheid tussen wezen en bediening van het genadeverbond. Ik citeer uit een interview met dr. W. Verboom (ND, 18 juni 2015): 'In het bevindelijke milieu waarin ik groot werd, moest je bekeerd zijn om te kunnen zeggen dat het (in de HC) over jou ging. Daar ben ik langzaam doorheen gegroeid. Niet door een bepaalde ervaring, maar geleidelijk door naar de kerk te gaan en met het geloof bezig te zijn. Het is mij steeds duidelijker geworden hoe belangrijk de Doop is.'

Als we zo over de doop en het verbond spreken, vervaagt de noodzaak van de toepassing des heils door de Heilige Geest. Waarom toch zo algemeen gesproken? Calvin besteedde het hele derde deel van zijn *Institutie* aan het werk van de Heilige Geest. Vooral het twaalfde hoofdstuk verdient onze aandacht. Hier handelt Calvin over de toeleidende weg tot Christus, die gelegen is in de verbrijzeling des harten voor Gods aangezicht. Calvin sprak steeds over 'een dubbele reeks van kinderen in de kerk'. Wanneer dit onderscheidende spreken in de prediking verdwijnt, ontstaat er ook een leegte.

Groot voorrecht

Ons volk is zeer bevoorrecht. Eeuwenlang leefden wij binnen de omtrek van het geklank des Evangelies. De kerktorens getuigen ervan, maar meer nog onze doop. Het vergeten of verachten ervan staat in de Bijbel opgetekend als een grote zonde. 'Hij heeft Mijn verbond gebroken' (Gen. 17:14). Voor een goed verstaan van het 'grote voorrecht van christenkinderen' leze men het gelijknamige boek van Jacobus Fruytier. Een citaat slechts: 'Jouw grote voorrecht bestaat vooral hierin dat je geboren bent en leeft onder de middelen waardoor God uiterlijk roept en de uitverkorenen heiligt en zaligt. Daarom heb jij boven je uiterlijke roeping nog een inwendige krachtige roeping nodig. Jongelingen, hebt de wereld niet lief, noch hetgeen in de wereld is. Wees toch ijverig om die middelen te gebruiken, waardoor God de zielen heiligt. Waarmede zal de jongeling zijn pad zuiver houden? Als hij dat houdt naar Uw Woord' (Ps. 119:9).

(slot)

”Troost door genade”

Ter gelegenheid van het veertigjarig ambtsjubileum van onze geliefde medebroeder ds. J.J. van Ekeveld verscheen een catechismusverklaring van zijn hand onder de titel ”Troost door genade”.

ds. W. Harinck,
Moerkapelle

In het Woord vooraf stelt onze broeder de vraag of het niet overbodig is om deze uitgave het licht te laten zien, omdat er al zoveel waardevolle verklaringen in omloop zijn. Toch zijn we hartelijk verblijd met deze catechismusverklaring, die zeker zijn weg zal vinden in de kring van de gemeenten.

Er is blijvende behoefte aan catechismuspreken waarin de noden, de gevaren, de dwalingen van onze tijd aan de orde komen.

Hart van de zaak

In deze tweeënvijftig preken komt steeds terug dat de Heidelbergse Catechismus een leerboek en een troostboek is. Het uitgangspunt van de Catechismus in Zondag 1 is ‘het hart van de zaak’.

De chronologie van de drie stukken, ellende, verlossing en dankbaarheid, kunnen eveneens aangemerkt worden als een hoofdlijn in deze prekenreeks. ‘De kennis van de ellende is nodig om behoefte te krijgen aan de verlossing, die in Christus Jezus is. Als men het wonder van de verlossing leert kennen, is er een hartelijk verlangen om voor de Heere te leven in dankbaarheid. Maar in deze drie stukken is ook iets van een voortdurende kringloop. Vanuit de dankbaarheid komt men steeds weer terug in de ellende, omdat men in die dankbaarheid zo verschrikkelijk tekortschiet. In geen van de drie stukken raakt men op aarde ooit uitgeleerd. Ze gaan het hele christenleven mee.’

Onze broeder heeft de gave om de zaken van de geloofsleer duidelijk en dikwijls ook met voorbeelden uit te leggen. Daarbij komt het bevindelijke leven teer en gunnend aan de orde.

Steeds wordt daarbij benadrukt dat het in het geestelijk leven gaat om geloofsbevinding. ‘Altijd weer blijft het plaatsmakende werk van de Heilige Geest zo nodig. Dat gaat altijd door het sterven aan onszelf heen, door het sterven aan de werken der wet en aan onze eigen verdiensten. Maar zó wordt Christus al meer en wij al minder. Dat is de weg van de geloofsoefeningen... Maar u moet niet denken dat bevestigde christenen het allemaal op zak hebben. Ook een welverzekerd geloof heeft steeds weer een toevluchtnemend karakter. Want hoe méér geloofsoefeningen, hoe dieper ik ga buigen en hoe groter het wonder wordt dat er in Christus voor zo’n zondaar bij God genade is’

Drie-eenheid

Een andere kernzaak in deze catechis-

muspreken is het werk van de drie-enige God in het zondaarshart. ‘De zaligheid is van het begin tot het eind het werk van de drie-enige God. We zouden kunnen zeggen: De Vader is het begin. In de stilte van de eeuwigheid welde de bron van verkiezende liefde op uit het hart van de Vader. De Zoon in het midden. Christus is gekomen in de volheid van de tijd om het offer der verzoening te brengen. De Heilige Geest is het einde, de Voleinder, Die voortgaat met Zijn werk tot de grote dag van de wederkomst van Christus’.

Praktisch en pastoraal zijn de preken over de geboden vanuit het derde stuk van de Heidelbergse.

Met name vanuit de tweede tafel van de wet worden de gevaren van onze tijd genoemd. Bijvoorbeeld over de beschermwaardigheid van het ongeboren leven in de moederschoot. ‘Als die negen maanden zo belangrijk zijn dat Jezus die ook heeft doorgemaakt, dan moeten wij het ongeboren leven in die negen maanden eerbiedigen’.

Over de media: ‘De media werken als een injectienaald. Druppelsgewijs worden wij geïnfecteerd door het gif van een verkeerde mening, een zondig gevoelsleven, een verkeerde manier van denken’.

Het is belangrijk in onze tijd dat jongeren en ouderen vanuit het Woord op deze manier horen wat het betekent om in de wereld een christenmens te zijn. Niet moraliserend maar hartelijk en bewogen vanuit de liefde tot de Heere en Zijn dienst en het behoud van zielen.

Voor arme zondaren

Aan het slot van de preek over de bede ‘Vergeef ons onze schulden’ staan enkele zinnen die typerend zijn voor de prediking van onze broeder, die al zovele jaren uit de Heidelberger heeft gepreekt en dat -zoals in deze preken blijkt- met de liefde van zijn hart: ‘Zonde en genade, dat zouden de twee punten van de preek kunnen zijn. Weet u wat zonde is? Weet u wat genade is? Gods kinderen hebben er heel hun leven voor nodig om te leren wat die twee woorden betekenen. Op de school van de Heilige Geest is nog plaats. Voor wie? Laat ik het nog één keer met de woorden van het antwoord zeggen: ‘Voor arme zondaren’.

”Troost door genade”, ds. J.J. van Ekeveld; uitg. De Banier, Apeldoorn; 674 blz.; € 59,95.

Even met jou praten over vuurwerk

Dit stukje is bedoeld voor jongeren. Jonge vaders mogen het ook lezen, en jawel, ook jonge moeders. Je hebt het al gezien: het gaat over vuurwerk. Wees niet bang dat ik ga preken. Ik wil zomaar wat gedachten op een rijtje zetten. Even met jou praten. Een paar vragen stellen. Niet uit bemoeizucht, maar uit een stuk oprechte zorg. Voor jou en voor die ander. Daar gaan we dan...

ds. C. Sonneveld,
Krabbendijke

Je geld

Even een lichtflits en een knal... Een vuurpijl spat in kleuren uiteen... Mooi om te zien? Misschien wel, maar daar heb je alles mee gezegd. Plezier van korte duur. Het geld is weggegooid. Letterlijk! Terwijl er zoveel nood is om je heen, ver weg en dichtbij. Vluchtelingen die van huis en haard verdreven zijn. Kinderen die honger lijden. Mensen die geholpen kunnen worden. Wees eens eerlijk: is het echt verantwoord zó met je geld om te gaan?

Je gezondheid

Vuurwerk is niet ongevaarlijk. Dat weet jij ook. Jaarlijks vallen er slachtoffers. Wat een risico! Je oren beschadigd... Geen licht meer in je ogen... Een hand afgerukt... Of nog erger... Zoek het gevaar niet op. Denk aan je leven, je gezondheid. Laten de stoere jongens maar stoer doen. Misschien is dat voor hen de enige manier

om indruk te maken. Holle vaten klinken toch het hardst? Durf nee te zeggen! Durf alleen te staan!

Je naaste

Er is nóg iets wat we vaak vergeten. Je vindt het leuk een strijker weg te gooien. Zou iedereen dat ook vinden? Weet je dat er mensen zijn die zich bedreigd voelen en angstig zijn? Die bijna de straat niet meer op durven? Alleen maar door die vuurwerkbommen... Denk eens aan je naaste. Denk aan ouderen en verstandelijk gehandicapten. Denk aan mensen die de oorlog hebben meegemaakt en getraumatiseerd zijn. Denk ook aan honden en andere dieren die volkomen van slag zijn rond de jaarwisseling.

Gods Naam

Belangrijker nog: denk aan de Naam van de Heere. Je draagt die Naam aan je voor-

hoofd. Je bent gedoopt. Wij vergeten dat zo vaak, de wereld om ons heen vergeet het niet. Ze zeggen het niet altijd hardop, maar ze denken het wel. Ze verwachten iets van ons. Ze verwachten dat jij en ik anders zijn. En gelijk hebben ze! Doe je dan toch mee met het moderne heidendom, dan wordt Gods naam gelasterd. Vuurwerk is immers vaak niet anders dan "heidens kabaal"? Men kijkt er de kerk op aan. Men kijkt er onze grote Meester op aan. Begrijpelijk. Niet doen dus...!

Je geweten

Waarom toch zoveel herrie? Zijn we bang voor de stilte? Oudjaar spreekt van het leven dat voorbijgaat. Van de eeuwigheid die komt. Hoe sta je daar tegenover? Vuurwerk is een uitstekend middel om die "nare" gedachten te verdrijven. Natuurlijk kan dat ook op een andere manier. En je hebt gelijk: ook volwassenen hebben van die middeljes om maar niet te hoeven denken. Maar nu gaat het over jou. De duivel heeft er geen bezwaar tegen als je naar de kerk gaat. Zolang je maar niet luistert en je buiten de kerk alles weer vergeet. Hij vindt het prachtig als je over je geweten heen werkt. Het sputtert nog wat tegen, maar ten slotte spreekt het niet meer. Zo wordt je ziel verwoest en blijf je eenzaam achter. Arm en leeg.

Je knieën

Ik wil gaan afronden. Ik was bijna gaan preken. Ik had willen wijzen op Lot, de neef van Abraham. Je kent de geschiedenis wel. Toen Lot uit Sodom ging regende het vuur en sulfer van de hemel. Ik had willen zeggen: wie een indruk krijgt van Gods onverdiende goedheid, die gooit toch geen donderslag? Ik had je willen opwekken om je knieën te buigen en geen vuurpijl maar een smeekgebed op te zenden naar de hemel, een gebed om bekering en het ware geluk. Maar ik ga stoppen. Het wordt al te lang.

Eén ding

Eén ding wil ik je nog vragen. Doe niet mee met de wereld die ten onder gaat. Zoek naar een verantwoorde besteding van de jaarwisseling. Zoek het niet op straat. Zoek het in de kring van het gezin waar je bij mag horen. Met elkaar en in Gods huis. Dan kun je straks met goede herinneringen terugzien op de dagen van oud en nieuw. Ik wens het je van harte toe: goede Kerstdagen, een fijne jaarwisseling en Gods zegen in het nieuwe jaar!

Kerkje aan de dijk

Een oude naam voor het Hoeksche Waardse dorp Goudswaard is "Korendijk". Ongetwijfeld wordt met deze aanduiding bedoeld op de vruchtbare kleigrond in deze omgeving, waarin 'het nuttig koren welig groeit', onder de zegen des Heeren.

B. Hooghwerff,
Klaaswaal

Veel groter is echter dat dit dorp ook in een ander opzicht "Korendijk" mag worden genoemd. Hier groeide veel geestelijk tarwegraan, dat door genade werkelijk vrucht heeft voortgebracht, de een honderd-, de ander zestig-, en de ander dertigvoud. Daarvan getuigt het boek "Kerkje aan de dijk", dat is uitgegeven naar aanleiding van het 75-jarig bestaan van de plaatselijke Gereformeerde Gemeente.

In dit boek, dat is geschreven door mevr. C. Visser-Bosland, lezen we over het ontstaan van het dorp, maar ook over het

kerkelijk leven van oudsher. Van 1725 tot 1730 diende ds. Johannes Temmink de Hervormde Gemeente. Temmink bracht een schriftuurlijk-bevindelijke prediking en geniet (hopelijk) nog bekendheid door zijn nagelaten werk "Het Hogepriesterlijk Gebed".

Terecht is een apart hoofdstuk opgenomen over de familie Schelling. Dit geslacht, waarin de Heere Zich niet onbetuigd heeft gelaten, heeft veel mogen betekenen voor de gemeente. Pleun Schelling, ouderling te Nieuw-Beijerland, begon in Goudswaard met het houden

van leesdiensten, aanvankelijk in de christelijke school. Vanaf mei 1913 tot december 1928 kerkte men, als afdeling van Nieuw-Beijerland, op de zolder van de ouderlijke boerderij van Schelling, die plaats bood aan tweehonderd mensen. Hoewel het er primitief aan toe ging was het er vaak goed toeven, zo vertelde ds. W.C. Lamain later.

Voor de leesdiensten werd vaak gebruik gemaakt van de oefeningen van Wulfert Floor. Die 'zijn eenvoudig en vervuld met de ernst der eeuwige dingen', schreef Schelling.

In 1928 verrees een kerkgebouw aan de overkant van de dijk, vandaar de titel van het boek: "Kerkje aan de dijk". In 1937 vond de instituering tot zelfstandige gemeente plaats. Ds. H. Hofman was de eerste en tot op heden de enige predikant die de gemeente heeft gediend, van 1972 tot 1975.

In het boek zijn ook negen interviews opgenomen, waarin onder meer waardevolle herinneringen aan het eenvoudige volk van God zijn vastgelegd. Ook de intrede- en afscheidspraak van ds. H. Hofman en de preek van ds. A. Vermeij, gehouden ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan, kregen een plaats in het boekje. Uitgangspunt voor laatstgenoemde preek was Habakuk 3:2. De Heere geve dat het lezen van dit boekje mag leiden tot het gebed van Habakuk: 'Uw werk, o HEERE! behoud dat in het leven in het midden der jaren; maak het bekend in het midden der jaren; in den toorn gedenk des ontfermens.'

N.a.v. "Kerkje aan de dijk; 75 jaar Gereformeerde Gemeente te Goudswaard", besteladres: T.C. van Kralingen, Dorsvleugel 1, 3267 BG Goudswaard, tel. 0186-693057 email: kralingentc@kliksafe.nl; 121 blz.; € 10,- (excl. verzendkosten).

Nieuwe rubriek voor kinderen en jongeren

Uit de lezerskring bereiken ons al langere tijd verzoeken om in De Saambinder aandacht te besteden aan kinderen en jongeren. We willen (en kunnen) niet concurreren met ons gewaardeerde jongerenblad Daniel, maar we willen wel graag, mét de ouders, onze jongeren al vroeg betrekken bij ons kerkelijk leven/blad. Daarom zullen met ingang van 5 januari beurtelings - dat wil zeggen: elk om de week - de rubrieken "Rubriek voor kinderen" en "Rubriek voor jongeren" verschijnen. Met als doel: eenvoudige Bij-

belse bezinning voor de doelgroep, onder het thema "Denk aan je Schepper". De redactie heeft de volgende personen bereid gevonden voor de invulling ervan te zorgen: P.C. Beeke (ouderling te Middelburg-Centrum; vele jaren werkzaam geweest in het basisonderwijs), L. van der Ham (Krimpen aan den IJssel; werkzaam binnen het voortgezet onderwijs, heeft leiding gegeven aan een -16 jeugdvereniging), mevr. A. Janse-Pieterman ('s-Gravenpolder; gaf leiding aan een jeugdvereniging en schrijft werkmateriaal voor +12/+14-verenigingen) en mevr. N. Verheul-Cijsouw (Alblasserdam; heeft ervaring met jongerenwerk

als docent en als jeugdwerkadviseur). Op diezelfde jeugdpagina plaatsen we in het reformatiejaar 2017 iedere week een aflevering van een vervolgvraagstuk: "Luther, een trouwe dienstknecht van God", geschreven door H. van Dam (Waddinxveen). Met dank aan de auteur en de uitgever, Den Hertog te Houten, en aan mevr. J. Mouthaan-van de Vliert (Veenendaal), die de wekelijkse aflevering zal verzorgen. De Heere zegene de 'hoop van de volgende eeuw', zoals Jacobus Fruytier de kinderen noemde, mét hun ouders.

Redactie De Saambinder

Kerkelijk jaaroverzicht 2016

DE HEERE REGEERT, toch

Wanneer geprobeerd wordt het voorbije jaar kerkelijk enigszins te overzien dan overvalt een gevoel van hulpeloosheid: waar te beginnen en waar te eindigen? Daarom is het goed om eerst de beperkingen van onderstaand overzicht aan te geven. Het gaat niet om het wereldgebeuren; niet om ons vaderland en zelfs niet om het geheel van kerkelijk Nederland. Daar zou natuurlijk genoeg over te schrijven zijn. Maar dat kunnen/zullen anderen beter doen. Het gaat dus om het kleine stekje van onze gemeenten, met enige uitstraling naar het grote buitenland. Want ons past kerkelijke bescheidenheid. Niet alleen getalsmatig, maar zeker ook wanneer we zien op onze zonde en schuld. Dan hoeft het goede dat de HEERE nog laat beslist niet ontkend te worden. Maar het licht van de Heilige Geest zal ons ootmoedig doen buigen in het stof. Naar de maatstaf van Gods recht en eer is er namelijk zoveel dat veroordeelt. Daarbij zijn we een relatief kleine kerkgemeenschap in een wereld in brand, in een land dat het heidendom liever heeft dan het christendom. Te midden van veel kerkelijke verdeeldheid en ontrouw. Niet alleen bij de burens.... Want de hartelijke band aan het geheel van de gemeenten sluit niet uit - maar juist ook in - het delen in hun zonden en schuld. Dit is ook in 2016 weer pijnlijk gebleken. Daarom - wie we ook zijn - we hebben verzoening in de Borg nodig voor onze - weer toegenomen - schuld. We hebben Immanuël nodig, om voor God te kunnen bestaan, persoonlijk, huiselijk en ...kerkelijk. Wanneer onze gegronde hoop op Immanuël mag staan, dan komt het onderstaande in het juiste licht te staan. Wat zal er in dit ernstige tijdgewricht immers van lege vormendienst overblijven? De waakzaamheid en het gebed moge daarom ons áller leven stempelen. Dan kunnen we het Woord in dit verband beter laten spreken. Uit een veelzeggende korte Psalm (93). Onze Statenvertaling schrijft erboven: 'de psalmist verhaalt en verheft hier de majesteit, kracht en heiligheid van Christus' koninkrijk, tot bescherming van Zijn gemeente.'

Erboven

Het middelste gedeelte van deze Psalm is er vol van: je voelt de nood! Waar je ook kijkt, overal is dreiging. 'De rivieren verheffen, o HEERE, de rivieren verheffen haar bruisen...'. Toenemende nood, chaotische taferelen, antichristelijke machten, spanningen en rampen. Waar je ook kijkt overal 'het bruisen van grote wateren... geweldige baren der zee...'. Aardse tronen wankelen. Wereldgroten verschijnen en verdwijnen. Bedreigingen alom. Ook kerkelijk en geestelijk. Ziet u de vloedgolven niet, waartegen niets bestand schijnt te zijn? De vloedgolven van de verwereldlijking. Het water

wordt hoger.... Om bang van te worden! Overal satanische machten die proberen als bruisende golven alles te vernietigen. Niets ontziend, noch huwelijk, gezin of gemeente. Een razende wereld. En wij? Doezelen wat voort in onze weeldewaan? Golven zijn sterk, zijn meeslepend.... Maar wat schrijft deze dichter boven al die angst en dreiging in vers 1? DE HEERE REGEERT! Waar komt het voor ons dus ook op aan? En zeker ook voor onze jonge generatie? Dat het oog dáárvor geopend wordt. De onveranderlijke Verbondsgod heeft het voor het zeggen, Zijn aanbiddelijke majesteit zit op de troon. Zijn genadetroon blijft gevestigd en geopend, omdat Immanuël daarin een plaats heeft verdiend en gekregen. Boven staat een eeuwig vaste troon. En wat schrijft de dichter onder al die ellende en vrees in vers 5? 'Uw getuigenissen zijn zeer getrouw, de heiligheid is Uw en huize sierlijk, HEERE tot lange dagen! Waar komt het voor ons allen dus op aan? Welke plaats we ook innamen in het maatschappelijk en kerkelijk leven van 2016: op de trouw aan Gods Woord, die onder andere in de vruchten van de waarachtige bekeering uitkomt, waardoor zonde zonde wordt en zonde zonde blijft. Want de heiligheid is een sieraad voor Gods huis, in elke tijd, voor elke generatie. Omdat de Middelaar Gods nog steeds geschonken wordt tot wijsheid, rechtvaardigheid, heiligmaking en volkomen verlossing. Zo regeert de Heere. Mogen we in dit licht het volgende u aanreiken?

Generale Synode

De Generale Synode kwam op 14 en 15 september en op 4 en 5 oktober bijeen in de Westerkerk te Utrecht. Op 13 september werd in de kerk van de roepende gemeente van Barneveld-Centrum een bidstond

Op 28 februari is ons op 83-jarige leeftijd ontvallen emeritus predikant ds. Chr. van der Poel uit Yerseke. Hij diende vanaf 1965 gedurende ruim 35 jaar uitsluitend de gemeente van Yerseke. Een onvergetelijke vriend en broeder ontviel ons.

gehouden, die geleid werd door de preses van de vorige Generale Synode, ds. J.J. van Eckevelde.

Nadat de vergadering op de morgen van 14 september door ds. D. de Wit was geopend, werd ds. Van Eckevelde voor de zevende achtereenvolgende keer tot preses gekozen.

Ds. P. van Ruitenburg (Chilliwack) bracht namens de gemeenten in Amerika en Canada de groeten over. Ds. Perez Nekwek bracht de groeten over namens de verschillende zendingsgemeenten van Papua en ds. Nicodemus Ude namens de Nigeriaanse zendingsgemeenten.

De agenda vermeldde rapporten en verslagen van het curatorium van de Theologische School, zeventien deputaatschappen, de Cursus Godsdiensonderwijs en de Commissie Catechese. Door middel van deze rapporten en verslagen, die niet minder dan 423 pagina's omvatten, is verantwoording afgelegd over het beleid en beheer in de periode na het beëindigen van de vorige Synode, in 2013.

De derde scriba, ds. G.J.N. Moens, deed in een aantal artikelen in De Saambinder inmiddels verslag van de vier vergaderdagen. Ook het Reformatorisch Dagblad informeerde de lezers over wat aan de orde is geweest. Op 25 en 26 januari wordt de vervolgvergadering gehouden.

De Generale Synode komt voor de laatste keer bijeen in Utrecht. De Westerkerk is verkocht en krijgt een andere bestemming. De Synode wees het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Gouda als vergaderplaats voor de Synode in 2019 aan.

Pastoriezorgen

- Sinds een aantal jaren lijdt **ds. C. Neele** aan een combinatie van post-polio en MS. Aangezien de gevolgen hiervan zich meer en meer doen gelden en de (verpleeg)zorg voor zijn vrouw te zwaar geworden was, verblijft hij sinds deze zomer in woonzorgcentrum Nebo te Zwijndrecht. Er moge veel gebed en meelevens zijn voor onze geliefde broeder, zijn vrouw en gezin.
- **Ds. J. Schipper** moest enkele operaties ondergaan, die bepaald niet zonder risico's waren. Na geruime tijd op de IC-afdeling van het Erasmus Medisch Centrum te Rotterdam te zijn verpleegd, kwam een keer ten goede. Na een verblijf in verpleeghuis Nor-

schoten te Barneveld en bij zijn dochter en schoonzoon te Scherpenzeel, mocht hij op 4 september voor het eerst weer een keer voorgaan in Leerdam. Inmiddels is hij weer in staat tweemaal per zondag te preken.

- **Ds. M. Golverdingen** moest in verband met toenemende beperkingen als gevolg van zijn gezondheidstoestand (Parkinson en complicaties) het ingrijpende besluit nemen m.i.v. 7 augustus niet meer voor te gaan in de gemeenten.
- **Ds. C. Hogchem** verbleef in augustus na een hartinfarct enkele dagen in het ziekenhuis. Kort daarna mocht hij zijn ambtelijke werkzaamheden weer hervatten.
- Verschillende gezondheidszorgen zijn er in de pastorieën (geweest). We denken aan de heupcomplicaties bij ds. J. Driessen, de te wensen overlatende gezondheidstoestand van ds. Vermeij, de structurele zorgen van ds. A. Moerkerken, mev. W. Heijkamp-Snoei te Enkhuizen, mev. M.C. Karels-Cromwijk te Hardinxveld-Giessendam, mev. Van der Net-de Gier, e.a. Het glazen huis moge bezoek van de hemel ontvangen. De Heere mocht hen niet vergeten.

In memoriam

Een viertal weduwen van emeriti predikanten is overleden:

- Op 28 februari in de leeftijd van 99 jaar: mevrouw **E.W.F. Mol-Hoolhorst**. Zij was sinds 22 mei 2015 weduwe van ds. J. Mol.
- Op 24 juli in de leeftijd van 84 jaar: mevrouw **J.F. Honkoop-Nijland**, sinds 1994 weduwe van ds. P. Honkoop jr..
- Op 9 november in de leeftijd van 87 jaar: mevrouw **A. Paul-Bos**, echtgenote van ds. H. Paul. Opnieuw een weduwnaar onder mijn broeders.
- Op 14 december in de leeftijd van 95 jaar: mevrouw **M. Honkoop-Barel**, Ze was sinds 21 januari 2008 weduwe van ds. A.F. Honkoop.

Zullen we de vele lege plaatsen in de kerkenraadsbanken ook niet vergeten. Van hen die ons zo stil en trouw dienden. Dat zijn er heel veel!

Ambtsjubilea predikanten

Naast ds. C. Sonneveld en ds. C.J. Meeuse (zie onder "Koninklijke onderscheidingen") herdachten niet minder dan zeven (emeriti) predikanten een ambtsjubileum. 'Geef God de eer', zij hun begeerte.

- Emerituspredikant **ds. J.M. Kleppe** herdacht op 17 augustus dat hij 45 jaar geleden als predikant werd bevestigd.

Emeritering

Aan drie predikanten werd eervol emeritaat verleend, na jaren trouwe dienst:

Aan ds. M. Mondria per 1 april 2016. Op 7 april nam hij afscheid van zijn gemeente. Van 1973 af bleef hij Waardenburg in liefde trouw.

Aan ds. W. Silfhout te Capelle aan den IJssel-Middelwatering per 1 juni 2016. Hij nam op 26 mei afscheid. Zijn brede inzet in het geheel van de gemeente zullen we echt missen.

Aan ds. B. van der Heiden te Alblasterdam. Hij hoopt op 31 januari afscheid van zijn gemeente te nemen. Dat valt hem zwaar. Hij had een kloppend hart voor onze jongeren en gehandicapten.

Foto: Willem van Cappellen

Theologische school

De Generale Synode benoemde ds. G. Clements m.i.v. het cursusjaar 2017-2018 tot vaste docent aan de Theologische School. Dit vanwege het feit dat ds. A. Moerkerken zijn docentschap i.v.m. het bereiken van de 70-jarige leeftijd hoopt neer te leggen. Een groot gemis op de Boezemsingel! Een zorg voor het curatorium is de continuïteit van het onderwijs.

Het curatorium liet één persoon toe tot de opleiding aan de Theologische School, te weten P.C. Vlot te Dordrecht.

Tot het vierde leerjaar werden bevorderd: E.J. Boudewijn, J.B. Huisman, J. de Kok en W. Mouw.

De studenten H.J. Agteresch, M. Blok en H.E.P. Fortuyn werden bevorderd naar het derde leerjaar.

Student G.P. van Nieuw Amerongen werd

bevorderd naar het tweede leerjaar.

Negen studenten volgen nu de opleiding aan de Theologische School. De oogst blijkt nog steeds groot te zijn, maar de arbeiders zijn weinig. Dat ziende heeft de Christus in bewogenheid met zo velen die herderloos zijn, een bevel gegeven om de Heere des oogstes te bidden, dat Hij arbeiders in Zijn oogst uitstoten zal. Met Gods kracht! Hoe staat het met dit gebed?

- Op 5 september was het 25 jaar geleden dat **ds. C. Hogchem** te Genemuiden werd bevestigd tot predikant in Borssele.
- Op 8 september was het 40 jaar geleden dat **ds. J.J. van Eckveld** bevestigd werd als predikant te Zeist.
- Op 15 september was het 45 jaar geleden dat **ds. J.W. Verweij** als dienaar des Woords bevestigd werd in Hendrik-Ido-Ambacht.
- Op 22 september was het 45 jaar geleden dat **ds. M.J. van Gelder**, emerituspredikant van de gemeente Middelburg-Zuid, zijn ambtelijk dienstwerk in Enkhuizen begon.
- Ook op 22 september was het 40 jaar geleden dat **ds. J.S. van der Net** in Utrecht tot zijn dienstwerk werd ingeleid.
- **Ds. P. Mulder**, predikant van Tricht-Geldermalsen, herdacht op 24 september 25 jaar dienaar van het Goddelijke Woord te zijn.

Jubilea evangelisten

- Op 1 januari herdacht **H.J. van den Boogaart** dat hij 25 jaar als evangelist werkzaam was.
- Op 1 oktober werd stilgestaan bij het 25-jarig jubileum van evangelist **G. Baan**.

Op hun 'eenzame' posten zij de Heere al onze evangelisten gedachtig.

Standplaatsverwisseling

Verschillende predikanten wisten zich geroepen (binnenkort) een andere gemeente te gaan dienen. De Heere betone in de vruchten Zijn gunst op het nieuwe arbeidsveld.

Het arbeidsveld van **ds. K. Boeder** te Terwolde-de Vecht werd verplaatst naar Dirksland.

Ds. A.P. Baaijens vertrok van Doetinchem naar Aagtekerke en **ds. S. Maljaars** van Middelharnis naar Meliskerke. **Ds. R.A.M. Visser** uit Terneuzen nam de herderstaf op in Apeldoorn. **Ds. M. Joosse** ging van Hendrik-Ido-Ambacht naar Ede. **Ds. H. Hofman** te Dor-

recht wisselde van standplaats en is nu predikant van Kalamazoo (VS).

Ds. G.M. de Leeuw te Opheusden, **ds. P. Melis** te Ermelo, **ds. A. Schreuder** te Rijssen-Zuid en **ds. D. de Wit** te Barneveld-Centrum namen een beroep aan naar respectievelijk Grand Rapids (Beckwith Avenue, VS), Oud-Beijerland, Beekbergen en Borssele. Zij hopen begin volgend jaar afscheid te nemen van hun huidige gemeente.

Beroepbaarstelling kandidaten

Door het curatorium van de Theologische School werden twee kandidaten beroepbaar gesteld.

- De weg van kandidaat **M.T. Al-Chalabi** leidde naar Brakel. De bevestiging vond plaats door ds. A. Moerkerken.
- Kandidaat **M.H. Schot** mocht zich als dienaar des Woords verbinden aan Hendrik-Ido-Ambacht. Hij werd tot zijn dienstwerk ingeleid door ds. P. Mulder.

Elke keer blijkt hierin weer de aanbiddelijke waarheid van Jesaja 42 vers 16: 'En Ik zal de blinden leiden door de weg die ze niet geweten hebben...!'

Publicaties dr. Golverdingen

Van de hand van dr. M. Golverdingen verscheen het boek "Geschiedenis van een scheuring", met als ondertitel: "De

Gereformeerde Gemeenten van 1950-1957". Ds. P. Mulder heeft in vijf artikelen in De Saambinder enige hoofdzaken uit de inhoud van dit boek weergegeven. Het is goed, dat dit onderzoekswerk verricht werd. Het is verdrietig om dit te lezen. Wat zouden we ervan leren, denkt u? Het boek wordt gezien als een vervolg op: "Om het behoud van een kerk; licht en schaduw in de geschiedenis van de Gereformeerde Gemeenten 1928-1948", en op de promotiestudie van ds. Golverdingen, "Vernieuwing en verwarring, de Gereformeerde Gemeenten 1946-1950".

Koninklijke onderscheidingen

Ook dit jaar werden enkele leden van onze gemeenten een koninklijke onderscheiding toegekend. Van harte hiermee gefeliciteerd! Van de predikanten betrof dit ds. **C. Sonneveld** en ds. **C.J. Meeuse**. Beiden zijn benoemd tot ridder in de Orde van Oranje-Nassau. De burgemeester van Reimerswaal merkte bij de uitreiking van de ridderorde aan ds. Sonneveld op dat hem deze erkenning is verleend vanwege zijn inzet en betrokkenheid bij de uitoefening van zijn ambt in Nederland en tot ver buiten de landsgrenzen. Ds. Sonneveld ontving de onderscheiding tijdens een bijeenkomst t.g.v. zijn 35-jarig ambtsjubileum.

De burgemeester van Goes, die de onderscheiding aan ds. Meeuse uitreikte, stelde dat de ridderorde een passende onderscheiding is voor predikanten voor wie zowel studie en preekvoorbereiding als het voortdurend bezig zijn met het wel en wee van de kudde belangrijk is. Ds. Meeuse werd de onderscheiding uitgereikt tijdens een bijeenkomst in Goes, waarbij ook werd stilgestaan bij het 20-jarig bestaan van het Deputaatschap voor Israël.

Jubilea gemeenten

Ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de gemeente te Wierden, in november vorig jaar, gaf de kerkenraad een herdenkingsboek uit: "Mijn Woord bewaard", met als ondertitel "Klein stekje aan de Veen-dijk".

Onder de titel "Van Ansjoviskerkje tot Ontmoetingskerk" verscheen een gedenkboek over de geschiedenis van de Gereformeerde Gemeente te Enkhuizen. In 2012 werd Enkhuizen samengevoegd met de gemeente van Andijk.

Op 12 april bestond de gemeente te Erme-

lo een halve eeuw. Bij dit feit werd stilgestaan in een herdenkingsdienst, die geleid werd door haar predikant ds. P. Melis.

Op 14 september was het 125 jaar geleden dat de Gereformeerde Gemeente te Meliskerke werd geïnstitueerd. Ter gelegenheid daarvan werd een jubileumboek gepresenteerd: "Troost Mijn volk".

Het was op 25 oktober 75 jaar geleden dat de Gereformeerde Gemeente te Sprang-Capelle werd geïnstitueerd. In 1980 werd de evangelisatiepost te Tilburg als afdeling bij deze gemeente ondergebracht.

Kerkgebouw en orgel

In een dienst op 2 maart, die geleid werd door ds. G.M. de Leeuw, nam de gemeente te Opheusden een nieuw kerkgebouw in gebruik.

Op 20 april werd in een door ds. G. Bredeweg geleide dienst het uitgebreide en gerenoveerde kerkgebouw van Kruieningen in gebruik genomen.

Voor Nieuw-Beijerland is een nieuwe kerk in aanbouw; de nieuwe pastorie ernaast is al bewoond.

De gemeente te Stolwijk heeft een pijporgel in gebruik genomen. Het dateert uit 1912 en is afkomstig uit Engeland.

Samenvoeging in de hofstad

De kerkenraden van 's-Gravenhage en Scheveningen hebben na een proces van bezinning en verkenning -dat enige jaren heeft geduurd- besloten met ingang van 1 oktober 2017 te fuseren. Aan dit besluit ging in beide gemeenten een gemeentevond vooraf, waar met ruime meerderheid met de fusie werd ingestemd.

Zending

In Gorinchem werd op 18 juni de 60ste zendingsdag gehouden. Aan de bezoekers werd meegedeeld dat ZGG voornemens is een nieuw zendingsveld te openen in Cambodja, in Zuidoost-Azië. Ds. G.W.S. Mulder is ds. G.J.N. Moens opgevolgd als voorzitter van het Deputaatschap voor de Zending. Ds. Moens was vanaf 2008 voorzitter.

25-jarig jubileum M. Bal

Onze geliefde vriend M. Bal herdacht 25 jaar werkzaam te zijn als bibliothecaris aan de Theologische School. Deze veelomvattende functie oefent hij op zeer nauwgezette wijze uit. Hij wordt hierbij trouw terzijde gestaan door zijn vrouw.

Evangelisatie

Begin dit jaar is het klassicale inloopcentrum "De Lichtboei" te Breda geopend. Het inloopcentrum bevindt zich in de Eben-Haezerkerk van de vroegere Gereformeerde Gemeente in Breda. Het evangelisatiewerk wordt namens de classis Dordrecht gecoördineerd door de Classicale Evangelisatiecommissie.

In september werd het 10-jarig jubileum herdacht van het inloop- en Bijbelhuis "In de Gouwstraat" in Charlois. Elke zondag is er een korte samenkomst waarin een preek gelezen wordt door coördinator K. Bel, bijgestaan door een ambtsdrager van de Evangelisatiecommissie uit de classes Rotterdam en Ridderkerk.

De Saambinder

De voortschrijdende ziekte waaraan ds. C. Neele al een aantal jaren lijdt, was voor hem helaas aanleiding zijn functie als redacteur van ons kerkelijk weekblad De Saambinder in maart neer te leggen. Hij heeft het redactiewerk sinds januari 2009 met veel inzet mogen verrichten.

In zijn plaats is benoemd J. van 't Hul, RD-journalist en ouderling van de Gereformeerde Gemeente te Beekbergen. Vorig jaar werd ook ds. B. Labee als redacteur aan de redactie toegevoegd. Samen met de redactiesecretaris, de heer J.J. Verhage, mogen we door Gods goedheid een hecht team vormen. Een viertal dat elkaar wonderlijk goed aanvult.

De heer L.J. Goud, penningmeester van het Deputaatschap ter behartiging van de belangen van De Saambinder, legde zijn taak als penningmeester neer. Hij heeft zijn werkzaamheden op deskundige en trouwe wijze verricht. Zijn plaats is ingenomen door ouderling K.H. de Heer te Rijssen, die reeds secundus was.

Veel lezers van De Saambinder hebben de redactie al meerdere malen gevraagd om aandacht te besteden aan kinderen en jongeren. De redactie heeft, met instemming van het deputaatschap, aan deze verzoeken inmiddels gevolg gegeven. M.i.v. januari zullen twee nieuwe rubrieken verschijnen: "Rubriek voor kinderen" en "Rubriek voor jongeren". De namen van de personen die de rubrieken zullen verzorgen, zijn elders in deze editie van De Saambinder vermeld.

Kerkelijk bureau en Daniël

In de loop van dit jaar bestond het Kerkelijk Bureau (Woerden), waarvan enige tijd geleden de tenaamstelling gewijzigd is in Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening, 50 jaar. Dit bureau, dat negen vaste medewerkers telt, verricht uiteenlopende werkzaamheden voor deputaatschappen en kerkelijke gemeenten. De Heere zegene onze dienstenorganisatie en stelle die tot een zegen.

Op 21 juni was het 70 jaar geleden dat het eerste nummer van het jongerenblad Daniël verscheen. Daniël wil een middel zijn om te verbinden, allereerst tussen jongeren en Gods Woord, maar ook aan de gemeenten.

Bezinning en ontmoeting

Ook dit jaar zijn weer de gebruikelijke regionale en landelijke vergaderingen, bondsdagen en conferenties gehouden. Genoemd kunnen onder meer worden: klassicale ambtsdragersbijeenkomsten, de zendingsdag, de Israël(thema)dag, de dag van de evangelisatie, bijeenkomsten van de zondagsscholenbond, de jeugdbond, de mannenbond, de vrouwenbond, de Cursus Godsdienstonderwijs (CGO), de werkgroep voor studenten en de kosterdag. Op elke eerste maandag van september komen onze predikanten op de Boezemsingel samen. Het is een voorrecht dat de opkomst zo trouw – ongeveer 90% - en de sfeer zo goed is!

Overzee

Ds. W. Harinck woonde als afgevaardigde van het Deputaatschap Buitenlandse Kerken in september de tweejaarlijkse Generale Synode van de zustergemeenten in Noord-Amerika, the Netherlands Reformed Congregations, in Grand Rapids bij. Hij deed hiervan verslag in De Saambinder, want we weten ons hartelijk met het wel en wee van al de gemeenten overzee verbonden. We denken dan ook aan de grote gezondheidszorgen van student Bron.

Tenslotte

U begrijpt wel, dat volledigheid bij het samenstellen van dit overzicht onmogelijk is. Zullen we afsluiten met een opmerkelijk woord dat alleen in Markus 11 vers 11 staat: En Jezus kwam binnen Jeruzalem en in de tempel; en als Hij alles rondom gezien had... ging Hij uit...! Bij Zijn afscheid van de tempel laat Hij alles rustig op Zich inwerken. Wat zal er toen in Hem zijn omgegaan? De dringende vraag is, wat zou Hij dan *nu* van ons kerkelijk Jeruzalem zeggen?

De medewerkers van het Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening

v. A.

Het hoofdwerk van vader Brakel

In het jaar 1700 verscheen van Wilhelmus à Brakel (1635-1711) de "Redelijke Godsdienst". Vóór die tijd had deze bekende nadere reformator al diverse geschriften gepubliceerd. Daarvan heeft hij veel in zijn hoofdwerk opgenomen.

ds. J. Schipper,
Leerdam

RECTIFICATIE:

Per abuis is in de voorgaande uitgave van De Saambinder door de drukker de foutieve tekst bij dit artikel geplaatst. Hierbij de volledige tekst.

Daarnaast werd in het artikel van ds. A. Schot de eerste alinea uit een ander artikel geplaatst.

Wilhelmus à Brakel (1635-1711), de "Redelijke Godsdienst"

In zijn schrijven had À Brakel steeds de gewone gemeenteleden op het oog. Dat is mede de reden voor de grote invloed van dit werk op de vromen van en na zijn tijd. Bewijzen hiervoor vormen de vele herdrukken. Tot heden ten dage wordt het boek in de rechterflank van de gereformeerde gezindte als een onmisbaar standaardwerk beschouwd.

Momenteel is de heer Jasper J. Stam bezig met een hertaling. Onlangs verscheen deel 1B. Dit bevat de hoofdstukken 30 t/m 43 van deel 1 van de "Redelijke Godsdienst". Het is verheugend dat dit belangrijke dogmatische werk door de hertaling van Stam gemakkelijker te lezen is voor de jongere (en oudere) generatie. Steeds gebruikt Stam voetnoten, waarin verklarende aantekeningen zijn opgenomen of waarin het oorspronkelijke woord vermeld staat. Overigens heeft hij er steeds voor gezorgd dat de stijl van À Brakel gehandhaafd bleef. Al met al een waardevolle herdruk.

Roomsen, luthersen en doopsgezinden

Toen in 1707 de derde druk verscheen, had de in Leeuwarden geboren predikant het werk vermeerderd met twee van zijn eerder uitgekomen geschriften, waaronder "Waarschouwende bestiering tegen de piëtisten, quiëtisten en dergelijke". Dit geschrift is nu hoofdstuk 43 en is getiteld

"Waarschuwend onderwijs". In een kerkhistorische inleiding in deel 1B gaat dr. J. van de Kamp hier op deskundige wijze nader op in.

Steeds heeft À Brakel gewaarschuwd tegen de dwalingen, die van verschillende kanten kwamen. Om geestelijk leiding te geven, moest hij zich steeds keren tegen zowel de dwalingen buiten de Gereformeerde Kerk als dwalingen binnen de kerk. Wat de dwalingen buiten de Gereformeerde Kerk betreft, bestrijdt À Brakel allereerst die in de Rooms-Katholieke Kerk. Maar ook keert hij zich tegen diverse leerstukken van de Lutherse Kerk. Vervolgens keert hij zich tegen de doopsgezinden. Deze stroming was in Zwitserland ontstaan en had zich over Europa verbreid. Een bekende leider in Nederland was Menno Simons. De doopsgezinden stonden de geloofsdoop voor en wilden de gemeente door een strenge kerkelijke tucht zo rein mogelijk houden van besmetting door de wereld. Overigens ontstond er wat het laatste punt betreft verschil van mening, zodat allerlei doopsgezinde groepen ontstonden.

Socinianen, remonstranten en piëtisten

In de vierde plaats bestreed À Brakel de socinianen, de volgelingen van Socinus (1526-1562). De socinianen verwierpen diverse kernleerstukken als onredelijk

en onbijbels: de Drie-eenheid, verzoening door voldoening, erfzonde, verkiezing en de lichamelijke opstanding. Natuurlijk moest hij ook rekening houden met de remonstranten, die in 1619 buiten de Gereformeerde Kerk kwamen te staan na een conflict met de contra-remonstranten. Dit conflict ging in het bijzonder over de vraag hoe God in de eeuwigheid de Zijnen heeft verkoren: heeft Hij er daarbij op gelet of zij in Hem zullen gaan geloven en zich zullen bekeren, of heeft Hij hen onafhankelijk daarvan verkoren? De Leidse hoogleraar Arminius stelde het eerste, zijn collega Gomarus het tweede. De stellingen van de remonstranten werden op de Nationale Synode van 1618-1619 veroordeeld en in antwoord werd een confessie opgesteld die bij ons bekend staat als de Dordtse Leerregels.

Ten slotte keert À Brakel zich tegen een waaier van stromingen: piëtisten, quiëtisten, enzovoorts. Hij gebruikt hierbij de term 'mystiek'. Overigens zij opgemerkt dat sinds de negentiende eeuw door wetenschappers ook in positieve zin over 'piëtisme' gesproken wordt, namelijk als een stroming die streefde naar geestelijke herleving en hervorming van de kerk. Ook had À Brakel oog voor de conflicten binnen de Gereformeerde Kerk, zoals die rond de Waalse predikant Jean de Labadie (1610-1674), die in zijn streven naar een zuivere gemeente erg radicaal was en zo verwickeld raakte in theologische discussies. Ook was er de stroming van de Hebreëen. De stichter was Jacobus Verschoor (1648-1700). De Hebreëen meenden dat de bestudering van de Bijbel in de grondtalen niet alleen door predikanten moest plaatsvinden, maar door alle gemeenteleden. Ze hadden veel kritiek op de Statenvertaling, op de predikanten en op het catechetisch onderwijs.

Vader Brakel

Welnu, À Brakel gaf geestelijke leiding, maar moest wel tussen heel wat klippen door zeilen. Voor hem was de ware leer het eerste kenmerk van de ware kerk. En zijn uiteenzetting van de leer is steeds bevindelijk-praktisch van aard. Aan zijn geschriften en niet in de laatste plaats de "Redelijke Godsdienst" heeft hij het te danken dat hij, ook al was hij À Brakel junior, in de geschiedenis bekend geworden is als 'vader Brakel'.

N.a.v. Wilhelmus à Brakel, "Redelijke Godsdienst". deel 1B; hertaald door Jasper J. Stam MA; uitg. De Banier, Apeldoorn; 607 pag.; € 49,95.

Boekennieuws

"Een vreemdeling in de storm; Uit het leven van Alexander Comrie", B. Hoogwerff, uitg. Den Hertog, Houten; 62 blz.; € 8,90.

Een vreemdeling in de storm; Uit het leven van Alexander Comrie

Alexander Comrie is een onder ons bekende oudvader. Hij leefde van 1706 tot 1774. Hij werd geboren in Schotland en hij overleed in Gouda. Tussen die twee data en plaatsen ligt een veelbewogen en werkzaam leven. Hij werd in Nederland in staat gesteld om, naar zijn wens, zijn studie theologie voort te zetten en af te ronden. Hij werd predikant in Woubrugge en bleef daar tot zijn emeritaat. Veel invloed heeft hij door zijn geschriften uitgeoefend. We denken bijvoorbeeld aan het "ABC des geloofs", aan de "Eigenschappen des geloofs" en aan zijn "Heidelbergse Catechismus" (Zondagen 1-7).

Het is nog niet zo eenvoudig om voor kinderen (vanaf 9 jaar) een boekje samen te stellen over het leven en werk van Comrie. Toch heeft de schrijver B. Hoogwerff, ouderling in onze gemeente te Klaaswaal, een poging gewaagd en hij is daar ook in geslaagd, al kun je als lezer wel bemerken dat het hem niet meevalt in het tweede gedeelte van het boekje (waarin de nadruk komt te liggen op het werk van Comrie in zijn studeerkamer) de kindertoon vast te houden. Comrie zelf had er kennelijk ook moeite mee om de kinderen steeds te bereiken, want zijn vrouw trachtte hem regelmatig te adviseren: 'Alexander, wat je gezegd hebt is goed hoor. Het is helemaal naar Gods Woord. Maar... je gebruikte wel erg moeilijke woorden en zinnen. Eenvoudige mensen moeten het ook kunnen begrijpen. En wat dacht je van de kinderen? Eenvoudiger, Alexander, probeer toch eenvoudig te preken.' Dit soort

opmerkingen zullen wel vaker te horen zijn in pastorieën.

Zeker in het eerste deel van het boekje is het spannend voor de kinderen. Dan gaat het over de overkomst van Comrie naar Nederland en dat hij zich voelt als een vreemdeling in een vreemd land. Die vreemdeling kwam ook nog in een zware storm terecht. Vandaar de titel. Het liep overigens goed af. Maar het moet (in december 1727) een verschrikkelijke storm geweest zijn op zee voor de Nederlandse kust: 'Even lijkt het alsof het schip zal omslaan. Mensen beginnen te roepen en te gillen. Iedereen valt op de knieën en roept tot de Heere om hulp. Dan valt het schip weer terug in de golven. Alexander hoort de spanten kraken, maar gelukkig breekt er niets.'

Een mooi en waardevol cadeau voor uw (klein)kinderen. In de hoop dat ze later ook zullen grijpen naar het "ABC".

ds. J. Schipper, Leerdam

"Zij zullen komen", tien preken uitgesproken in Tholen; 192 blz.; € 14,95 excl. verzendkosten; besteladres: jctakershoek@hotmail.com of tel. 0166-603004.

Zij zullen komen

Voor de tweede maal heeft de heer J.C.T. Akershoek uit Tholen een prekenboek samengesteld. Het eerste deel betrof tien preken die gehouden zijn in het eerste kerkgebouw van onze gemeente in Tholen, de Kruittorenkerk. Dit tweede boek, "Zij zullen komen", bevat preken die gehouden zijn in het tweede kerkgebouw, de Rehobothkerk. De tien preken werden gehouden door eigen predikanten of gastpredikanten in de periode 1975 tot 1990. Evenals bij het eerste deel is de opbrengst ervan bestemd voor de zending van onze gemeenten.

De eerste preek, van ds. C. Hegeman, behandelt Zondag 1 van de Heidelbergse Catechismus. De preek van ds. G. Mouw sr., getiteld "Berouw, in stof en as", neemt ons mee naar Job 42. Preek 3 (van ds. J.J. Tanis) is net als preek 4 (van ds. C. Sonneveld) een lijdensstof (Matth. 27:19 resp. Lukas 23:39-43).

Ds. G. Mouw jr. behandelt in de vijfde preek de weldaad des HEEREN in het schenken van de vrijsteden. Verder is er een preek opgenomen van ds. A.F. Honkoop (Joh. 14:19b, na Pasen), van ds. Chr. van der Poel (Hand. 2:21, Pinksteren) en van ds. B. van der Heiden (over het leven van Henoch, Gen. 5:21-24). Een onderwerp waarover minder te lezen is in de 'geschriften onzer vadersen', is dat van de zonde tegen de Heilige Geest. Van ds. A. Hofman is

een preek opgenomen die deze 'moeilijke materie' behandelt, vanuit Matth. 12:31-32. De laatste preek is een predikatie voor Oudjaarsdag over Openbaring 20:11-13, van ds. A.J. Gunst.

Dit prekenboek is zeer geschikt voor gebruik in de leesdiensten (psalmverzen en Schriftgedeelte zijn bij iedere preek aangegeven). Maar graag zouden we dit boek (in een tijd van ontleding) ook zien in de handen van de leden en doopliden van onze gemeenten.

Van harte sluit ik me aan bij de woorden van ds. P.D. den Haan, die het voorwoord schreef: 'Dat ook dit boek een middel mag zijn door de onmisbare bediening van Gods Geest tot bekering van zondaren, tot oefening van Gods volk en tot verheerlijking van Gods Naam.'

J. de Kok, Krabbendijke

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Aangenomen:

naar Borssele, ds. D. de Wit te Barneveld-Centrum, die bedankte voor Naaldwijk, Rock Valley (VS) en Wolphaartsdijk.

Beroepen:

te Dordrecht, ds. J. van Rijswijk te Aalburg; te Nieuwerkerk (Zeeland), ds. G. van Manen te Elspeet; te Rotterdam-IJsselmonde, ds. L. Blok te Gorinchem.

Bedankt:

voor Bodegraven en Terneuzen, ds. J. IJsselstein te Kampen; voor Meeuwen in combinatie met Sprang-Capelle, ds. J.M.D. de Heer te Middelburg-Centrum; voor Ridderkerk-Slikkerveer, ds. A.T. Vergunst te Waupun (Wisconsin, VS).

BEVESTIGING EN INTREDE

DS. P. MELIS TE OUD-BEIJERLAND

Met blijdschap en verwondering delen wij u mede, dat ds. P. Melis op woensdag 11 januari aan onze gemeente zal worden verbonden als herder en leraar.

In de bevestigingsdienst, aanvang 14.30 uur, zal de consulent van onze gemeente, ds. M.H. Schot voorgaan. Ds. P. Melis hoopt in de avonddienst, aanvang 19.00 uur, intrede te doen.

Beide diensten worden gehouden in onze Bethabarakerk. Er is extra parkeergelegenheid bij de Herst. Herv. Kerk, Maseratilaan 1. De diensten zijn ook te beluisteren via de www.kerkdienstgemist.nl - Ger. Gem. Nieuw-Beijerland.

Tevens willen wij onze hartelijke dank uitspreken voor de grote betrokkenheid en bereidwilligheid, waarmee predikanten en studenten onze gemeente tijdens de vacante

periode hebben willen dienen.

Het adres van ds. P. Melis is vanaf 4 januari: Jan Lievenslaan 14, 3262 ND Oud-Beijerland, tel. 0186-627027.

Kerkenraad Gereformeerde Gemeente Oud-Beijerland

MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK 2016

Pag. 396, **gemeente VEEN**.

Het adres van de scriba, J. de Leeuw, is gewijzigd in: Van der Loostraat 13, 4264 RP Veen.

Berichten

ZANGAVOND TE KLOETINGE

Nieuwjaarszangavond (muzikale intermezzo's en samenzang) op zaterdag 14 januari, aanvang: 19.30 uur, in de Geerteskerk te Kloetinge, m.m.v. Minne Veldman, orgel en enkele instrumentalisten. Opening, meditatie en sluiting door ds. A.J. de Waard. Collecte voor Stichting Winstuitverlies en diaconaal gasthuis de Oase te Ouddorp.

PRESENTATIE STICHTING TIMOTHEOS

Presentatie van de Stichting Timotheos, die tot doel heeft het verstrekken van hulpverlening aan (wees)kinderen en studenten in Malawi, op vrijdag 20 januari, aanvang: 19.30 uur. Locatie kalverhouderij Beekzicht, Scherpenzeelseweg 45, Barneveld. Veldwerker Bep Klok vertelt u dan een en ander over haar werk bij deze stichting. Opening en sluiting door ds. G. Beens. Collecte voor deze stichting.

JONGERENWEEKEND STICHTING WINSTUITVERLIES

Heb jij kanker of ben je daarvan hersteld? Heeft iemand uit jouw gezin kanker of gehad? En ben jij 16 jaar of ouder (<30 jaar)? Dan ben jij van harte welkom op het jongerenweekend dat georganiseerd wordt door de stichting Winstuitverlies.

Locatie: boerderij De Verwondering te Goudriaan. Data: 27 januari, vanaf 17.00 uur - 28 januari, 16.00 uur. Kosten (excl. reis): géén. Info & opgave: www.winstuitverlies.nl/jongeren of tel. 0341-250434.

“

Vraag: Hoe oefent Christus het ambt van Koning uit?

Antwoord: Christus oefent het ambt van Koning uit door voor Zichzelf een volk uit de wereld te roepen en hen ambten, wetten en vermaningen te geven waardoor Hij hen zichtbaar regeert. Hij regeert ook door zaligmakende genade aan Zijn uitverkorenen te schenken, hun gehoorzaamheid te belonen, hen voor hun zonden te bestraffen en hen onder alle verzoeken en lijden te bewaren en te ondersteunen. Hij beteugelt en overwint hun vijanden en verordeneert alle dingen krachtig tot Zijn eigen eer en tot hun voordeel. Daarnaast wrekt Hij Zich op de overigen die God niet kennen en het evangelie ongehoorzaam zijn.

DE GROTE CATECHISMUS
VAN WESTMINSTER

Overgenomen uit 'Gewogen Woorden',
Thera Tanis-Baars/prof.dr. A. Baars, de Banier
Uitgeverij

Kerkdiensten

ZONDAG 1 JANUARI 2017

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. A.P. Baaijens; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. van Rijswijk; Aalst 14.30 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Alblasserdam 9.30 uur ds. B. van der Heiden en 19.00 uur ds. M.H. Schot; Alphen a/d Rijn 15.00 uur ds. H.A. van Zetten; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 16.30 uur ds. R.A.M. Visser; Arnhem 19.00 uur ds. R.A.M. Visser; Barendrecht 10.00 uur ds. J. Mijnders en 15.30 uur ds. W.A. Zondag; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. D. de Wit; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur stud. H.J. Agteresch; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Berkenwoude 10.00 en 19.00 uur stud. E.J. Boudewijn; Bodegraven 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Boskoop 9.30 uur ds. J.J. Tanis; Brakel 10.00 en 18.00 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur stud. J.B. Huisman; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 10.00 uur ds. H. Paul; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. K. Boeder; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Dordrecht 15.00 uur ds. J. van Rijswijk; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. M. Joosse; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 10.00 en 16.00 uur ds. P.G. Heijkamp; Enkhuisen 9.30 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Enschede 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Enter 18.30 uur ds. R. Kattenberg; Ermelo 9.30 en 16.00 uur (afscheidsdienst) ds. P. Melis; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. C.J. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. S.W. Janse; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. J.B. Zippro; Haamstede 16.30 uur ds. C. Harinck; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. M.H. Schot; Hilversum 10.00 uur stud. M. Blok en 19.00 uur ds. M. Joosse; Houten 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 16.00 uur ds. J.S. van der Net; Kampen 9.30 en 15.30 uur ds. J. IJsselstein; Kamperland 14.00 uur ds. G.J. Baan; Kapelle-Biezeling 10.00 uur ds. C. Harinck en 15.00 uur ds. D.W. Tuinier; Klaaswaal 9.30 uur ds. G.J. van Aalst en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 14.30 uur ds. C.J. Meeuse; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. C. Sonneveld;

Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Kruijningen 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. G. Bredeweg; Leerdam 10.00 en 18.00 uur ds. J. Schipper; Leiderdorp 16.30 uur ds. J.J. Tanis; Lelystad 19.00 uur ds. J. IJsselstein; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. G.J.N. Moens; Marknesse 9.30 en 15.30 uur stud. W. Mouw; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. S. Maljaars; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 18.30 uur ds. G.J. Baan; Middelharnis 14.30 uur ds. J. van Belzen; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 16.30 uur ds. J. Driessen; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. A. Vermeij; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwer ter Aa 19.00 uur ds. L. Terlouw; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. J.W. Verweij; Nisse 9.30 en 14.30 uur stud. J. de Kok; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Ooltgensplaat 14.30 uur ds. K. Boeder; Oosterland 10.00 en 18.30 uur ds. J. van Belzen; Oostkapelle 17.00 uur ds. S. Maljaars; Oostvoorne 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Opheusden 10.00 en 17.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Oud-Beijerland 15.30 uur ds. A.T. Huijser; Oudemirdum 19.00 uur stud. W. Mouw; Oude-Tonge 18.00 uur ds. A.J. Gunst; Poortugaal 19.00 uur stud. J.B. Huisman; Puttershoek 19.00 uur ds. L. Blok; Rhenen 10.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. G. Pater; Ridderkerk-Slikkerveer 16.00 uur ds. B. van der Heiden; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. J. van Laar; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. A. Schreuder; Rilland-Bath 14.00 uur ds. C. Sonneveld; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 uur ds. J. Driessen en 15.00 uur stud. E.J. Boudewijn; Rotterdam-Centrum 10.00 uur ds. W. Silfhout; Rotterdam-IJsselmonde 15.00 uur ds. W.J. Karels; Rotterdam-Zuidwijk 16.00 uur ds. W. Silfhout; Scherpenisse 9.30 en 14.00 en 18.30 uur stud. H.E.P. Fortuyn; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Sint Philipsland 14.30 uur ds. P.D. den Haan; Sliedrecht 9.30 uur ds. A.T. Huijser en 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; Soest 19.00 uur ds. W. Visscher; Sprang-Capelle 16.30 uur ds. M.J. van Gelder; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Terneuzen 15.30 uur ds. A.P. Baaijens; Terwolde - De Vecht 14.30 uur ds. J. van Laar; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; Tricht-Geldermaalsen 10.00 en 18.30 uur ds. P. Mulder; Uddel 10.00 uur ds. G. Mouw; Utrecht 10.00 en 16.30 uur ds. L. Terlouw;

Veen 9.30 uur ds. E. Bakker; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur (H.D.) ds. B. Labee; Vlaardingen 10.00 en 16.30 uur ds. H. Brons; Vlissingen 10.00 en 16.00 uur ds. G.J. Baan; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. M. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. H. van der Heiden; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 14.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W.A. Zondag; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. A.J. de Waard; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 10.00 uur ds. M.J. van Gelder en 15.30 uur ds. P. Mulder; Zwolle 15.00 uur ds. G. van Manen.

WOENSDAG 4 JANUARI 2017

Herkingen 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Hilversum 19.45 uur ds. J. van Belzen; Hoofddorp 19.45 uur ds. A. Schot; Middelharnis 19.30 uur ds. A. Verschuure; Nijkerk 19.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Scherpenisse 19.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Soest 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Westzaan 19.30 uur ds. D. de Wit.

DONDERDAG 5 JANUARI 2017

Meeuwen 19.30 uur ds. C. Sonneveld; Naaldwijk 19.45 uur ds. J. van Belzen; Oud-Beijerland 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Waardenburg 19.30 uur ds. E. Hakvoort.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 1 JANUARI 2017

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 12.00 (Bijbeluur) en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 en 17.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Advertenties

Alle familieleden, broeders,
(em)predikanten, predikantsweduwen,
studenten, evangelisten,
vrienden en bekenden willen wij op deze
wijze Gods onmisbare zegen toewensen
voor het nieuwe jaar 2017.

Fam. Ds. E. Bakker,
Veen

Na de Heere willen wij u allen hartelijk
dankzeggen voor al het meeleven, in
welke vorm dan ook, rondom ons
55-jarig huwelijksjubileum.
Tevens wensen wij familie, vrienden,
(em)predikanten, studenten,
predikantsweduwen en kerkenraden
Gods onmisbare zegen toe voor 2017.

Fam. C.L. Hage-Baaij,
Kruiningen

Mw. B. W. Hulsmann en mw. N. L. de
Kraker wensen alle bekenden een in alle
opzichten goed en gezegend 2017 toe.

Huize Spoorzicht, Cuneraweg 170 - 172
3911 RR Achterberg (gem. Rhenen)
Tel. 0317-683480 (nieuw nummer)
06-19490160

De gezelligheid van de camping,
de privacy van een landhuis,
de luxe van thuis, 8-10 personen.
Op CAMPING BERGZICHT (Ommen) met
verwarmd zwembad, recreatie- team
en zondagsrust. In een heuvelachtige,
beboste omgeving.
www.zalmenhuis.nl, 06-51781723.

Stijlvolle rouw-/gelegenheidsjurkjes
kindergelegenheidskleding.nl

KOOL BOEKEN VOORDEELDAGEN

t/m 14 januari 2017 - OP AL ONZE
BOEKEN IN ONS ANTIQUARIAAT
30-50% KORTING EN SPECIALE
MAGAZIJNOPRUIMING
KOOL BOEKEN EDERVEEN
Hoofdweg 202, tel 0318-574290
info@koolboeken.nl
OP =OP Weg is weg

Bespaart u tot 50% op uw
accountantskosten?
Bel voor offerte 06-10077731.
www.goedkoop-administratiekantoor.nl

*Maar 't vrome volk, in U verheugd,
Zal huppelen van zielevreugd,
Daar zij hun wens verkrijgen
Psalms 68 vers 2 (berijmd)*

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Wageningen heeft met ontroering kennis genomen van het overlijden van

Maria Honkoop - Barel

weduwe van ds. A.F. Honkoop die de gemeente van 6 december 1990 tot 1 oktober 2000 diende; zij heeft samen met haar man onze gemeente in alle trouw en liefde mogen dienen.

De HEERE trooste haar kinderen, klein- en achterkleinkinderen en Hij heilige deze roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkenraad van de
Gereformeerde Gemeente te Wageningen,

Ds. H. van der Heiden, preses
B. Paanstra, scriba

Bennekom, 19 december 2016

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Moerkapelle heeft met leedwezen kennisgenomen van het overlijden van

mevr. M. Honkoop-Barel

weduwe van ds. A.F. Honkoop, die onze gemeente diende als herder en leraar in de jaren 1967-1975.

De Heere gedenke de achtergebleven familiebetrekkingen en vertrooste hen met Zijn genade.

Namens de kerkenraad,

Ds. W. Harinck, preses
W. van Dam, scriba

Moerkapelle, 20 december 2016

Hebreeën 4:9

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Gorinchem, heeft met droefheid kennis genomen van het overlijden van onze oud-ouderling

Johannes Jacob Geluk

Van 1986 tot 2007 heeft hij met alle getrouwheid en zijn ontvangen gaven de gemeente als ouderling mogen dienen.

De Heere gedenke zijn vrouw, kinderen en kleinkinderen in dit verlies, en heilige deze roepstem aan onze harten

De kerkenraad voornoemd:

Ds. L. Blok, preses
A. van Hartingsveldt, scriba

Gorinchem, 19 december 2016

Draag jij je steentje bij aan professionele zorg?

Wij zoeken in meerdere regio's / plaatsen enthousiaste en gedreven:

Wijkverpleegkundige Verpleegkundige in de wijk Verzorgende niveau 3 (IG)

Op www.rstzorg.nl vind je meer informatie over deze vacatures en kun je direct solliciteren. Voor vragen kun je bellen naar 0342 - 40 54 65.

Vrijstaande woning te huur nabij het centrum van Geldermalsen.

Gelegen op perceel van 1800 m². Beschikbaar van medio januari 2017 tot mei/juni 2017. Prijs: € 1050 per maand inclusief gas, water en licht. Voor info bel: 06-20736916.

Jonge vrouw **zoekt**, i.v.m. werk, woonruimte in omgeving **Middelburg**. Tel. 06 11506400.

Voor iedere gelegenheid
www.KleinKleding.nl
Bezoek onze winkels in
Sliedrecht - Zierikzee

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING

P.H. VAN DER LEER

Wij verzorgen alleen begrafenissen

P.H. van der Leer
De Dijk 30
3911 SN Rhenen (Achterberg)

T 0318 - 526641 E info@phvanderleer.nl
M 06 - 46376232 W www.phvanderleer.nl

NATUUR- EN LANDSCHAPSCAMPING

"DE VERBORGEN HOEK"

Kom kamperen op Camping De Verborgen Hoek FRIESLAND of huur CHALET of compleet ingerichte LODGETENT (6-8 of 8-10 pers.) bij de FRIESE MEREN.
www.deverborgenhoek.nl 0514-602065

PRESENTEER GRATIS UW VAKANTIEVERBLIJF OP:

MIJN VAKANTIESTEK

DE VAKANTIEWEBSITE MET EEN CHRISTELIJKE IDENTITEIT
WWW.MIJNVAKANTIESTEK.NL

8e BETUWSE MANNENZANG

Grote of St. Maartenskerk in Tiel
D.V. vrijdag 3 februari 2017, 19.30 uur
Niet-ritmische psalmzang met bovenstem, orgel en trompetten!
Toegang uitsluitend mannen.

NATUURLIJK BIJ MARIANNE

Praktijk voor natuurgeneeskunde

Orthomoleculaire adviezen • Bioresonantie • Rugvervetherapie vlgz Dorn

Stoppen met roken | Ondersteuning bij afvallen
Vage klachten, chronische klachten, allergieën, vermoeidheid, ADHD, burn-out, verminderde weerstand, rugklachten, etc.

Prinses Margrietlaan 70 | 2224XE Katwijk ZH | 071 40 77 104
info@natuurlijkbijmarianne.nl • www.natuurlijkbijmarianne.nl

ZWITSERL. hele jaar T.H. 2. vak.won.

in Aechi bij Reichenb. Bern. Oberl.
1 voor 2-3. pers. + baby en 1 voor 2-12 pers.,
v.a.g.v. Voor inl. 0548-514584 of
zie WWW.WEBKLIK.nl/LUGINBUHL

Vakantie in eigen sfeer

Boek nu uw vakantie 2017
bij Vakantieoord Holsappel in Zuna
bij Rijssen. Info: 0548-512790 of
www.vakantieoordholsappel.nl

De Luntersche Winkel

Voor Verantwoorde lectuur:

- Nieuwe boeken
- Veel 2e hands boeken, bij 5 boeken één gratis

Mini onderneming beginnen?

- Huur dan bij ons een plaatsje in de winkel en verkoop uw eigen spullen.
- Ook is er 2e hands kleding bij ons verkrijgbaar.

www.5eboekgratis.nl
www.delunterschewinkel.nl

Dorpstraat 165 • Lunteren • tel: 06-24 11 43 26

Koeling in uw Kerk(gebouw)

Voor elk probleem? Bel AKTIE
Tel: 010-4517471
CO2 metingen
Advies en installatieburo
Voor een vrijblijvende offerte
aktie@kliksafe.nl

SHG al meer dan 35 jaar een begrip

Kraamzorg
0187 - 48 91 73
Bgg. 0342 - 49 21 55

Thuiszorg
085 - 049 47 84

Maandag t/m vrijdag
van 9.00 tot 11.00 uur
Vrijdag ook van 19.00 tot 21.00 uur

Zie voor informatie en aanmelden www.shgzorg.nl

Tegels... als geen ander

Ook bij Kroon
TEGELOUTLET
veel keuze, vanaf
€ 3,95 / m²

KROON
VLOEREN IN STEEN

Energieweg 8c, Meerkerk | tel. 0183-354225 | www.kroonvloereninsteen.nl

HARKES
Begravenissen

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegravenissen.nl

Wij verzorgen alleen begravenissen

0172 - 21 21 22

*Begravenisonderneming
de Jongh*

*Voor een waardige en stijlvolle verzorging
van alleen begravenissen*

Hardinxveld-Giessendam
0184 - 61 11 54

Waardenburg
0418 - 65 20 39

Werkendam
0183 - 70 10 17

Dordrecht e.o.
078 - 641 27 40

Nieuw-Lekkerland
0184 - 68 38 38

Dag en nacht
persoonlijk
bereikbaar.

H. de Jongh
D.D.E. Melieste
M.K. Ligthart
A.J. van Lieburg

www.begravenisondernemingdejongh.nl

Heel veel Aanbiedingen!
www.deroeboeken.nl
078-6124081

Annette van Maaren (Msc.)
Reformatisch Psycholoog

 Haastrecht Oudewater
Montfoort Gouda
0348-558000 of 06-42504158
www.phhaastrecht.nl

Psychologische Hulpverlening

www.hoeksteenboekhandel.nl
Woerden T: 0348-421933

SGV
Stichting Gemoedsbezwaarden tegen Verzekeringen

De Stichting Gemoedsbezwaarden tegen Verzekeringen heeft ten doel de individuele en collectieve voorlichting aan en belangenbehartiging van **gemoedsbezwaarden tegen verzekeringen**.

Voor € 10,00 per kalenderjaar bent u **donateur** van de stichting en steunt u haar werk. U krijgt dan de door de stichting opgestelde praktische en principiële brochures gratis toegezonden. Ook ontvangt u de nieuwsbrieven, met actuele informatie, die een paar keer per jaar verschijnen.

Telefonische vragen en donateursaanmelding tijdens kantooruren:
0488 - 44 91 54, of via e-mail:
sgv.voorlichting@kliksafe.nl

HULP NA EEN ONGEVAL

Bent u slachtoffer geworden van een ongeval? Heeft u hierdoor schade? DB Letselschade kan u geheel kosteloos begeleiden bij het verhalen van uw schade.

Voor meer informatie: www.db-letselschade.nl of 0252-701108.

 LETSELSCHADE

 Psychologenpraktijk Brouwer

- Onderzoek
- Advies
- Begeleiding
- Behandeling

Hulpverlening aan kinderen, jongeren en volwassenen

Bij o.a.: ADHD · angst · burn-out · depressie · faalangst · fobie · gedragsproblemen · identiteitsproblemen · lichamelijke spanningsklachten · negatief zelfbeeld · onzekerheid · opvoedingsproblemen · paniek · piekeren · PDD-NOS · relatieproblemen · slaapproblemen · somberheid · spanning · stress · syndroom van Asperger.

Voor verdere informatie en aanmelding:
T 0180 - 42 69 55
E info@psychbrouwer.nl
I www.psychbrouwer.nl

Vestigingen in Ridderkerk, Barneveld en Meteren

Fides
praktijk voor hulpverlening en diagnostiek

Een vertrouwd adres voor hulp aan kinderen, jongeren en volwassenen vanuit een Bijbelse visie.

Wij bieden o.a. hulp bij:

- Opvoedingsvragen
- Relatie- of werkproblemen
- Somberheid, angst, piekeren
- Psychische klachten
- Gezinsproblemen
- Identiteits- en andere vragen

U kunt bij ons ook terecht voor psychologisch onderzoek, indicatieaanvragen en onderzoek, begeleiding en training van mensen met een verstandelijke beperking.

Bel voor informatie of aanmelding
Tel. 0342 - 41 99 77
Van Breugelplantsoen 1
3771 VM Barneveld
www.fideshulpverlening.nl

begravenisverzorging
Den Hollander

Begravenissen in Den Haag, Westland, Gouda, Rotterdam, Vlaardingen en omstreken. Wij verzorgen alleen begravenissen.

Dag en nacht bereikbaar.

 P.N. den Hollander
T. den Hollander
Tel. 010 - 4600509

www.begravenisverzorgingdenhollander.nl

 E. Treur
Kroostweg 22
3704 ED Zeist
Telefoon 030 - 6924258
Mobiel: 06 - 57315689
www.begravenisondernemingtreur.nl
info@begravenisondernemingtreur.nl

Begravenisonderneming Treur

Wij verzorgen alleen begravenissen

Voor een zorgzame begeleiding

 KOSTER
Begravenisonderneming

Barneveld,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555

Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel
Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

RST
Zorgverleners

 Kraamzorg

In verwachting?

Cliënten waarderen ons met een 9,4

Onze kraamverzorgenden:

- ✓ verlenen vroegtijdige assistentie bij de bevalling thuis of in het ziekenhuis
- ✓ geven professionele begeleiding bij de borstvoeding
- ✓ delen kennis met de moeder over de verzorging van de baby
- ✓ zijn alert op medische complicaties bij moeder en baby
- ✓ dragen zorg voor de hygiëne en de huishouding
- ✓ zorgen voor het hele gezin
- ✓ zijn geschoold om zorg te geven na een keizersnede
- ✓ werken vanuit een reformatische levensovertuiging

Voldoet dit aan je verwachting?
Schrijf je dan in op www.rstzorg.nl of bel 0342-42 23 24.

Hollands grootste in
klassieke stijlmeubelen!

BÉVÉ MEUBEL

Antwerpseweg 9, 2803 PB Gouda
Telefoon 0182-692111, www.beve-meubel.nl

Boekhandel
De ZONNEBLOEM
Dorpsstraat 164 - Scherpenzeel (gld)
033-2774355
www.boekhandeldezonnebloem.nl

Ambtskleding
Kostuums en shirts op maat

Klamar's
FASHION

's-Gravenstraat 63 | 4431 AB 's-Gravenpolder
0113 - 31 63 64 | 06 14 53 15 28
info@klamarsfashion.nl | www.klamarsfashion.nl
Voor openingstijden zie website.

**Advies aan huis mogelijk
Maak vrijblijvend een afspraak!**

Praktijk den Uijl

biedt hulp vanuit een Bijbelse visie
aan kinderen, jongeren
en volwassenen bij o.a.:

- Verlies- en rouwverwerking
- Seksueel misbruik en seksverslaving
- Opvoedingsvragen en opvoedingsondersteuning
- Laag zelfbeeld en faalangst
- Problemen binnen huwelijk, gezin en/of relatie
- Weinig zelfvertrouwen
- Arbeidsproblemen en burn-out
- Vragen rondom persoonlijkheid en gedrag
- Talent en hoogbegaafd
- Andere problemen waar u mee 'zit' en over wilt spreken

Veelal worden de gesprekken (gedeeltelijk) vergoed vanuit de aanvullende verzekering. Informeer hiervoor bij uw zorgverzekeraar.

Praktijk den Uijl
psychosociale hulpverlening & contextuele therapie

Wormerhoek 14M
2905 TX Capelle a/d IJssel
010 - 7 411 411
06 43 85 85 08
info@praktijkdenuijl.nl

Gesprekslocaties in Capelle a/d IJssel, Barneveld en Yerseke
www.praktijkdenuijl.nl

ES Vakanties
Vakanties in eigen sfeer

OOSTENRIJK, vanaf € 495,- huurt u een **stacaravan op gezinscamping**. Recreatieteam, kerkdiensten, zon, water en bergen. Info: 055-3030083
www.es-vakanties.nl

De Verrassing
Bungalowpark
Welkom terug op ons park!
Al 60 jaar verrassend op Texel!
www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06

Goedeboeken
nieuw en tweedehands
Kerkbuurt 30, Sliedrecht
0184-769003
www.goedeboeken.nl

HUIB RUIJGROK
ERFRECHT & NALATENSCHAPPEN

Juridisch advies en administratieve en praktische hulp bij:

- nalatenschappen
- testamenten
- erfbelasting
- bewind en executele

Burg. Houtkoperweg 7 4033 BJ Lienden
T 0344 745 104 M 06 19452290
info@huibruijgrok.nl www.huibruijgrok.nl

KLASSIEKE ORGELS...

Johannus
Eminentus
Domus
Monarke
Cantilena
enz.

Ruime ervaring
in zaal- en
kerkorgels

Stolk
orgels

NIEUWERKER A/D IJSSEL
Vrijheidslaan 55 - tel. (0180) 31 56 52

Krabbedijkje
Nederhemert Nrd.
Papendrecht

www.stolkorgels.nl

**GEZOCHT (met spoed):
Oppas aan huis (in Dirksland)** voor onze drie kinderen (6jr/3jr/4 mnd), 1 dag per week. Voor een aantal maanden. Tel. 0625154000 (na 20:00).

Colofon

De Saambinder
Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteuren: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J.J. Verhage

Bijdragen van medewerkers

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E givanaalst@kliksafe.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"

ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@kliksafe.nl

Meditaties

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 055-5063639
E jvthul@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten

J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk
T 0180-420865, F 0180-423583
E jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten:
uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaben kerkdiensten en beroepingswerk

Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan

Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblasterdam
T 078-6912899
F 078-6919536
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk
donderdag vóór de week van
verschijning aangeleverd te zijn.
Rouwadvertenties uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,30 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Betalings abonentengelden

IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v.
De Saambinder-abonnementen te
Woerden.

Abonnementenprijzen (bij vooruitbetaling):

voor Nederland: € 14,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober)
voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
*afwijkend tarief voor:
Canada en USA: vooralsnog ongewijzigd

Correspondentieadres Noord-Amerika

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
T 1 905 651 2320
E amberman47@gmail.com

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Ds. Labee over: **Wraak of gebed?**

Soms hoor je de oproep om te bidden voor extremisten zoals aanslagplegers en strijders voor de Islamitische Staat. Maar de Psalmen 129 en 137 spreken heel andere taal... In het Nieuwe Testament lees je dat zó weer niet. Wilt u raad geven of het nader uitlegen?

Worsteling

Heel eerlijk schreef de vraagsteller dat ze niet zo vergevingsgezind is en we proefden de spanning tussen het bidden om rechtvaardige straf of onverdiende genade. Dat is herkenbaar! We lezen in de Bijbel van de stuurse Jona die na zijn boetprediking een geschikt plekje zocht om nauwkeurig te zien hoe God de vijanden van Zijn volk Israël zou uitroeien. Het was ten diepste de reden van zijn vlucht naar Tarsis: '...want ik wist dat Gij een genadig en barmhartig God zijt, lankmoedig en groot van goedertierenheid, en berouw hebbende over het kwaad' (Jona 4 vers 2b). Gods barmhartigheid roemt tegen een welverdiend oordeel. In dat geheim van Jona's God ligt het uitstel van de straf over Ninevé.

Wraak

De genoemde psalmen lijken een heel andere taal te spreken. Ze worden daarom ook wel wraakpsalmen of vloekpsalmen genoemd. Of dat een juiste benaming is, laten we maar rusten. Je kunt deze psalmen eigenlijk niet anders dan met beving en ontzetting lezen. Maar laten we ze grondig lezen! Dan bemerken we dat het hier niet zomaar gaat om vergeldingsdrang die hand in hand gaat met wraak. Nee, de psalmdichters, geïnspireerd door Gods Geest, schreeuwen in de uiterste nood tot hun God, Wiens rechten op hun

ziel wegen. Te midden van zoveel bedreven onrecht roepen ze om Zijn ingrijpen en het zegevieren van het recht. Gods heilige wraak is weleens het herstel van het geschonden recht genoemd. Zo is de ingrijpende roep van Psalm 137 een noodgeschrei tot de rechtvaardige Rechter van hemel en aarde om Zijn volk te verlossen. Het huiveringwekkende voorbeeld tekent wat eens Israël is aangedaan en wat nu Babel zou moeten treffen. Het is een uitzien dat God op zal staan tot de strijd als Koning en Rechter, Die het voor Zijn recht en Zijn volk opneemt. De reformator Calvijn schrijft hierbij: 'En hoewel het nu een wreedheid schijnt, als hij begeert dat de kinderkens, die nog teder en onschuldig zijn, tegen de rotsen verpletterd worden, zo is dit toch omdat hij niet spreekt uit eigen beweging, maar de woorden ontvangt als vanuit Gods mond, niet anders dan een loven van het rechtvaardig oordeel!'

Hebben wij deze Rechtvaardige God lief gekregen? Als we door Gods Geest onderwijs voor onze ziel krijgen, leren we dat God geen onrecht zou doen als Hij ons voor eeuwig zou wegdoen. Dan krijgen we Hem lief, Die ons naar recht dodelijk moet treffen. Eeuwig wonder als het waar wordt wat de dichter van Psalm 85 (vers 1) zingt:

*Gij hebt Uw land, o HEER, die gunst betoond,
Dat Jakobs zaad opnieuw in vrijheid woont;
De schuld Uws volks hebt G' uit Uw boek gedaan;
Ook ziet Gij geen van hunne zonden aan;
Gij vindt in gunst, en niet in wraak, Uw lust;
De hitte van Uw gramschap is geblust.
O heilrijk God, weer verder ons verdriet;
Keer af Uw wraak, en doe Uw toorn teniet.*

Gebed

Als deze dingen ons niet geheel onbekend zijn, is er inderdaad plaats voor gebed. Vanuit de eenheid die we belijden tussen het Oude en Nieuwe Testament, wijzen we slechts op de woorden van de Heere Jezus uit Mattheüs 5 vers 44: 'Maar Ik zeg u: Hebt uw vijanden lief; zegent hen die u vervloeken; doet wel dengenen die u haten; en bidt voor degenen die u geweld doen en die u vervolgen'. Als we oog krijgen voor zielen, ook van geradicaliseerde medereizigers naar de rechterstoel, mogen we bidden om hun bekering. Want voor hen - en ons - is het nu nog genadetijd.

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt - zo mogelijk - altijd een reactie. Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog wel ongeveer zeventig vragen op een reactie te wachten.

